
Konvencijas par nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu īstenošanas norādījumi

Pieņēmusi Konvencijas dalībvalstu Ģenerālā asambleja savā otrajā sesijā (*UNESCO* galvenā mītne, Parīze, 2008. gada 16.–19. jūnijs), grozīti tās trešajā sesijā (*UNESCO* galvenā mītne, Parīze, 2010. gada 22.–24. jūnijs), ceturtajā sesijā (*UNESCO* galvenā mītne, Parīze, 2012. gada 4.–8. jūnijs), piektajā sesijā (*UNESCO* galvenā mītne, Parīze, 2014. gada 2.–4. jūnijs) un sestajā sesijā (*UNESCO* galvenā mītne, Parīze, 2016. gada 30. maijs–1. jūnijs).

Punkts(-i)

I nodaļa. Nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšana starptautiskā līmenī, sadarbība un starptautiskā palīdzība **1-65**

I.1. Kritēriji iekļaušanai Nemateriālā kultūras mantojuma, kam jānodrošina neatliekama saglabāšana, sarakstā	1
I.2. Kritēriji iekļaušanai Cilvēces nemateriālā kultūras mantojuma reprezentatīvajā sarakstā	2
I.3. Kritēriji tādu programmu, projektu un pasākumu atlasei, kas vislabāk atspoguļo Konvencijas principus un mērķus	3-7
I.4. Starptautiskās palīdzības lūgumu atbilstības un atlasē kritēriji	8-12
I.5. Dokumenti, ko vairākas valstis iesniedz kopīgi	13-15
I.6. Iekļaušana sarakstā, paplašinot vai sašaurinot nomināciju	16-19
I.7. Dokumentu iesniegšana	20-25
I.8. Dokumentu izvērtēšana	26-31
I.9. Nominācijas iekļaušanai Nemateriālā kultūras mantojuma, kam jānodrošina neatliekama saglabāšana, sarakstā, kas jāizskata galējas neatliekamības kārtā	32
I.10. Dokumentu izskatīšana Komitejā	33-37
I.11. Elementa pārvietošana no viena saraksta uz otru sarakstu vai elementa svītrosana no saraksta	38-40
I.12. Sarakstā iekļauta elementa nosaukuma maiņa	41
I.13. Programmas, projekti un pasākumi, kas vislabāk atspoguļo Konvencijas principus un mērķus	42-46
I.14. Starptautiskā palīdzība	47-53
I.15. Grafiks – procedūru pārskats	54-56
I.16. To elementu iekļaušana Cilvēces nemateriālā kultūras mantojuma reprezentatīvajā sarakstā, kuri atzīti par cilvēces mutvārdu un nemateriālā mantojuma meistardarbiem	57-65

II nodaļa. Nemateriālā kultūras mantojuma fonds **66-78**

II.1. Fonda resursu izlietošanas vadlīnijas	66-67
II.2. Nemateriālā kultūras mantojuma fonda resursu palielināšanas paņēmieni	68-78
II.2.1. Līdzekļu devēji	68-71
II.2.2. Nosacījumi	72-75
II.2.3. Līdzekļu devēju priekšrocības	76-78

III nodaļa. Līdzdalība Konvencijas īstenošanā	79-99
III.1. Kopienų, grupu un, dažos gadījumos, indivīdu, kā arī ekspertu, kompetences centru un zinātniskās pētniecības institūtu līdzdalība	79-89
III.2. Nevalstiskās organizācijas un Konvencija	90-99
III.2.1. Nevalstisko organizāciju līdzdalība valsts līmenī	90
III.2.2. Akreditēto nevalstisko organizāciju līdzdalība	91-99
IV nodaļa. Izpratnes par nemateriālo kultūras mantojumu veicināšana un Konvencijas par nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu emblēmas izmantošana	100-150
IV.1. Izpratnes par nemateriālo kultūras mantojumu veicināšana	100-123
IV.1.1. Vispārīgi noteikumi	100-102
IV.1.2. Vietējie un valsts līmeņi	103-117
IV.1.3. Starptautiskais līmenis	118-123
IV.2. Konvencijas par nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu emblēmas izmantošana	124-150
IV.2.1. Definīcija	124-125
IV.2.2. Noteikumi, saskaņā ar kuriem tiek izmantota <i>UNESCO</i> emblēma un attiecīgi Konvencijas emblēma	126-128
IV.2.3. Izmantošanas tiesības	129
IV.2.4. Atļaujas izsniegšana	130-136
IV.2.5. Kritēriji un nosacījumi, saskaņā ar kuriem emblēmu var izmantot saistībā ar patronāžu	137-139
IV.2.6. Komerciāla izmantošana un līgumiskas vienošanās	140-143
IV.2.7. Grafiskie standarti	144
IV.2.8. Aizsardzība	145-150
V nodaļa. Ziņojumi Komitejai	151-169
V.1. Dalībvalstu ziņojumi par Konvencijas īstenošanu	151-159
V.2. Dalībvalstu ziņojumi par Nemateriālā kultūras mantojuma, kam jānodrošina neatliekama saglabāšana, sarakstā iekļautajiem elementiem	160-164
V.3. Ziņojumu saņemšana un izskatīšana	165-167
V.4. To valstu, kuras nav Konvencijas dalībvalstis, ziņojumi par Cilvēces nemateriālā kultūras mantojuma reprezentatīvajā sarakstā iekļautiem elementiem	168-169
VI nodaļa. Nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšana un ilgtspējīga attīstība valsts līmenī	170-197
VI.1. Iekļaujoša sociālā attīstība	177-182
VI.1.1. Pārtikas drošība	178
VI.1.2. Veselības aprūpe	179
VI.1.3. Kvalitatīva izglītība	180
VI.1.4. Dzimumu līdztiesība	181
VI.1.5. Piekļuve tīram un drošam ūdenim un ilgtspējīga ūdens izmantošana	182

VI.2. Iekļaujoša ekonomiskā attīstība	183-187
VI.2.1. Ienākumu radīšana un ilgtspējīgi iztikas līdzekļi	185
VI.2.2. Produktīva nodarbinātība un pienācīgs darbs	186
VI.2.3. Tūrisma ietekme uz nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu un otrādi	187
VI.3. Vides ilgtspēja	188-191
VI.3.1. Zināšanas un paražas, kas saistītas ar dabu un Visumu	189
VI.3.2. Nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanas ietekme uz vidi	190
VI.3.3. Kopienas noturība pret dabas katastrofām un klimata pārmaiņām	191
VI.4. Nemateriālais kultūras mantojums un miers	192-197
VI.4.1. Sociālā kohēzija un līdztiesība	194
VI.4.2. Strīdu novēršana un risināšana	195
VI.4.3. Miera un drošības atjaunošana	196
VI.4.4. Ilgstoša miera nodrošināšana	197

SAĪSINĀJUMI

Komiteja	Starptautisko komiteju nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanai
Konvencija	Konvencija par nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu
Ģenerāldirektors	Apvienoto Nāciju Izglītības, zinātnes un kultūras organizācijas ģenerāldirektors
Fonds	Nemateriālā kultūras mantojuma fonds
Ģenerālā asambleja	Konvencijas dalībvalstu ģenerālā asambleja
Meistardarbi	Cilvēces mutvārdu un nemateriālā kultūras mantojuma meistardarbi
Dalībvalsts	Konvencijas par nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu dalībvalsts
<i>UNESCO</i>	Apvienoto Nāciju Izglītības, zinātnes un kultūras organizācija

I NODAĻA

NEMATERIĀLĀ KULTŪRAS MANTOJUMA SAGLABĀŠANA STARPTAUTISKĀ LĪMENĪ, SADARBĪBA UN STARPTAUTISKĀ PALĪDZĪBA

I.1. Kritēriji iekļaušanai Nemateriālā kultūras mantojuma, kam jānodrošina neatliekama saglabāšana, sarakstā

1. Nominācijas dokumentos iesniedzējai(-ām) dalībvalstij(-īm) ir jāpierāda, ka elements, kuru ierosināts iekļaut Nemateriālā kultūras mantojuma, kam jānodrošina neatliekama saglabāšana, sarakstā, atbilst turpmāk minētajiem kritērijiem.

U.1. Elements ir nemateriālais kultūras mantojums atbilstoši definīcijai Konvencijas 2. pantā.

U.2.

a) Elementam ir nepieciešama neatliekama saglabāšana, jo tā dzīvotspēja ir apdraudēta neatkarīgi no kopienas, grupas vai, dažos gadījumos, indivīdu un dalībvalsts(-u) centieniem to saglabāt; vai

b) elementam steidzami nepieciešama aizsardzība, jo tas ir nopietni apdraudēts un tādēļ nevar saglabāties bez tūlītējas aizsardzības.

U.3. Ir izstrādāts saglabāšanas plāns, kas dotu iespēju attiecīgajai kopienai, grupai vai, dažos gadījumos, indivīdiem turpināt šā elementa piekopšanu un tālāknodošanu.

U.4. Elements ir nominēts ar, cik vien iespējams, plašu attiecīgās kopienas, grupas vai, dažos gadījumos, indivīdu līdzdalību un ar viņu nepiespiestu, iepriekšēju un apzinātu piekrišanu.

U.5. Elements ir iekļauts tā nemateriālā kultūras mantojuma sarakstā, kas pastāv iesniedzējas(-u) dalībvalsts(-u) teritorijā(-ās), kā noteikts Konvencijas 11. un 12. pantā.

U.6. Galējas neatliekamības gadījumos attiecīgā(-ās) dalībvalsts(-is) par elementa iekļaušanu ir pienācīgi konsultējusies(-ušās) saskaņā ar Konvencijas 17. panta 3. punktu.

I.2. Kritēriji iekļaušanai Cilvēces nemateriālā kultūras mantojuma reprezentatīvajā sarakstā

2. Nominācijas dokumentos iesniedzējai(-ām) dalībvalstij(-īm) ir jāpierāda, ka piedāvātais elements atbilst visiem turpmāk minētajiem kritērijiem, lai to iekļautu Cilvēces nemateriālā kultūras mantojuma reprezentatīvajā sarakstā.

R.1. Elements ir nemateriālais kultūras mantojums atbilstoši definīcijai Konvencijas 2. pantā.

R.2. Elementa iekļaušana sarakstā veicinās nemateriālā kultūras mantojuma atpazīstamību un labāku izpratni par tā nozīmību un veicinās rosinošu dialogu, tādējādi atspoguļojot kultūras daudzveidību visā pasaulē un apliecinot cilvēka radošumu.

R.3. Ir izstrādāti saglabāšanas pasākumi elementa aizsardzībai un atpazīstamības veicināšanai.

R.4. Elements ir nominēts ar, cik vien iespējams, plašu attiecīgās kopienas, grupas vai, dažos gadījumos, indivīdu līdzdalību un ar viņu nepiespiestu, iepriekšēju un apzinātu piekrišanu.

R.5. Elements ir iekļauts tā nemateriālā kultūras mantojuma sarakstā, kas atrodas iesniedzējas(-u) dalībvalsts(-u) teritorijā(-ās), kā noteikts Konvencijas 11. un 12. pantā.

I.3. Kritēriji tādu programmu, projektu un pasākumu atlasei, kas vislabāk atspoguļo Konvencijas principus un mērķus

3. Dalībvalstis tiek aicinātas ierosināt Komitejai valsts, apakšreģionālas vai reģionālas programmas, projektus un pasākumus nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanai, lai Komiteja varētu atlasīt un veicināt tās programmas, projektus un pasākumus, kas vislabāk atspoguļo Konvencijas principus un mērķus.
4. Katrā sēdē Komiteja var skaidri pieprasīt iesniegt priekšlikumus, ko raksturo starptautiska sadarbība, kā minēts Konvencijas 19. pantā, un/vai pievērst īpašu uzmanību konkrētiem saglabāšanas prioritārajiem aspektiem.
5. Šādas programmas, projekti un pasākumi laikā, kad tos ierosina Komitejai atlasei vai veicināšanai, var būt pabeigti vai nepabeigti.
6. Atlasot un veicinot saglabāšanas programmas, projektus un pasākumus, Komiteja īpašu uzmanību pievērš jaunattīstības valstu vajadzībām un taisnīgas ģeogrāfiskās pārstāvības principam, vienlaikus stiprinot dienviņu–dienviņu un ziemeļu–dienviņu–dienviņu sadarbību.
7. No ierosinātajām programmām, projektiem vai pasākumiem Komiteja atlasa tos, kas vislabāk atbilst visiem turpmāk minētajiem kritērijiem.

P.1. Programma, projekts vai pasākums ir saistīts ar Konvencijas 2. panta 3. punktā definēto saglabāšanu.

P.2. Programma, projekts vai pasākums veicina nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanas centienu koordinēšanu reģionālā, apakšreģionālā un/vai starptautiskā līmenī.

P.3. Programma, projekts vai pasākums atspoguļo Konvencijas principus un mērķus.

P.4. Ir apliecināta programmas, projekta vai pasākuma efektivitāte attiecīgā nemateriālā kultūras mantojuma dzīvotspējas sekmēšanā.

P.5. Programma, projekts vai pasākums tiek vai ir ticis īstenots, piedaloties attiecīgajai kopienai, grupai vai, dažos gadījumos, indivīdiem un ar viņu nepiespiestu, iepriekšēju un apzinātu piekrišanu.

P.6. Programmu, projektu vai pasākumu var izmantot attiecīgi kā apakšreģionālu, reģionālu vai starptautisku saglabāšanas pasākumu paraugu.

P.7. Iesniedzēja(-as) dalībvalsts(-is), īstenotāja(-as) organizācija(-as) un attiecīgā kopiena, grupa vai, dažos gadījumos, indivīdi vēlas sadarboties labākās prakses izplatīšanā, ja to programma, projekts vai pasākums tiks atlasīts.

P.8. Programma, projekts vai pasākums ir saistīts ar pieredzi, kuras rezultātus ir iespējams novērtēt.

P.9. Programma, projekts vai pasākums ir primāri piemērojams jaunattīstības valstu īpašajām vajadzībām.

I.4. Starptautiskās palīdzības lūgumu atbilstības un atlases kritēriji

8. Visām dalībvalstīm ir tiesības lūgt starptautisko palīdzību. Dalībvalstīm sniegtā starptautiskā palīdzība nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanai ir papildinājums valsts saglabāšanas centieniem.
9. Komiteja atbilstoši pieejamajiem resursiem var saņemt, izskatīt un apstiprināt attiecīgi Konvencijas 20. un 21. pantā minētās jebkāda veida un jebkādam mērķim paredzētās starptautiskās palīdzības lūgumus. Prioritāte tiek piešķirta tiem starptautiskās palīdzības lūgumiem, kas attiecas uz:

-
- a) Nemateriālā kultūras mantojuma, kam jānodrošina neatliekama saglabāšana, sarakstā iekļautā mantojuma saglabāšanu;
 - b) sarakstu sagatavošanu Konvencijas 11. un 12. panta izpratnē;
 - c) atbalstu programmām, projektiem un pasākumiem, kas valsts, apakšreģionālā un reģionālā līmenī tiek veikti nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanai;
 - d) sagatavošanas palīdzību.

10. Izskatot starptautiskās palīdzības lūgumus, Komiteja ņem vērā taisnīgas ģeogrāfiskās pārstāvības principu un jaunattīstības valstu īpašās vajadzības. Komiteja var arī ņemt vērā:

- a) to, vai lūgums ietver sadarbību divpusējā, reģionālā vai starptautiskā līmenī; un/vai
- b) to, vai palīdzībai var būt turpmāku palīdzību veicinošs efekts un vai tā var sekmēt finansiālas un tehniskas palīdzības saņemšanu no citiem avotiem.

11. Starptautisko palīdzību, kas izklāstīta Konvencijas 20. un 21. pantā, var sniegt ārpus kārtas, kā minēts Konvencijas 22. pantā (ārkārtas palīdzība).

12. Komiteja savus lēmumus par palīdzības sniegšanu pieņem, pamatojoties uz turpmāk minētajiem kritērijiem.

A.1. Lūguma sagatavošanā piedalījusies attiecīgā kopiena, grupa un/vai indivīdi, kas pēc iespējas plašāk tiks iesaistīti arī ierosināto pasākumu īstenošanā, izvērtēšanā un turpmākās rīcības noteikšanā.

A.2. Lūgtās palīdzības apjoms ir atbilstošs.

A.3. Ierosinātie pasākumi ir labi iecerēti un paveicami.

A.4. Projektam var būt ilglaicīgi rezultāti.

A.5. Palīdzības saņēmēja dalībvalsts atbilstoši tās resursiem piedalās to pasākumu izmaksu segšanā, kuriem paredzēta starptautiskā palīdzība.

A.6. Palīdzības mērķis ir vairot un stiprināt kapacitāti nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanas jomā.

A.7. Palīdzības saņēmēja dalībvalsts ir īstenojusi agrāk finansētos pasākumus, ja tādi ir bijuši, saskaņā ar visiem noteikumiem un nosacījumiem, kas uz tiem attiecas.

I.5. Dokumenti, ko vairākas valstis iesniedz kopīgi

13. Gadījumos, kad elements atrodas vairāk nekā vienas dalībvalsts teritorijā, dalībvalstis tiek aicinātas kopīgi iesniegt starptautiskas nominācijas iekļaušanai Nemateriālā kultūras mantojuma, kam jānodrošina neatliekama saglabāšana, sarakstā un Cilvēces nemateriālā kultūras mantojuma reprezentatīvajā sarakstā.

14. Komiteja aicina iesniegt gan apakšreģionālas vai reģionālas programmas, projektus un pasākumus, gan tādus, kurus kopīgi veikt apņēmušās dalībvalstis ģeogrāfiski attālinātos apgabalos. Dalībvalstis var iesniegt šos priekšlikumus individuāli vai kopīgi.

15. Dalībvalstis var iesniegt Komitejai starptautiskās palīdzības lūgumus, ko kopīgi iesniedz divas vai vairākas dalībvalstis.

I.6. Iekļaušana sarakstā, paplašinot vai sašaurinot nomināciju

16. Nemateriālā kultūras mantojuma, kam jānodrošina neatliekama saglabāšana, sarakstā vai Cilvēces nemateriālā kultūras mantojuma reprezentatīvajā sarakstā iekļauta elementa nominācija var tikt paplašināta attiecībā uz citām kopienām, grupām un, dažos gadījumos, indivīdiem valsts un/vai starptautiskā līmenī pēc tās (to) dalībvalsts(-u) lūguma, kuras(-u) teritorijā(-ās) elements atrodas, ar attiecīgo kopienu, grupu un, dažos gadījumos, indivīdu

piekrišanu.

17. Nemateriālā kultūras mantojuma, kam jānodrošina neatliekama saglabāšana, sarakstā vai Cilvēces nemateriālā kultūras mantojuma reprezentatīvajā sarakstā iekļauta elementa nominācija var tikt sašaurināta valsts un/vai starptautiskā līmenī pēc tās (to) dalībvalsts(-u) lūguma, kuras(-u) teritorijā(-ās) elements atrodas, ar attiecīgo kopienu, grupu un, dažos gadījumos, indivīdu piekrišanu.

18. Attiecīgā(-ās) dalībvalsts(-is) iesniedz jaunu nomināciju(-as), kas apliecina, ka paplašinātā vai sašaurinātā nominācija atbilst visiem nepieciešamajiem iekļaušanas kritērijiem. Šādu nomināciju iesniedz, ievērojot noteiktās procedūras un nomināciju iesniegšanas termiņus.

19. Ja Komiteja nolemj iekļaut elementu, pamatojoties uz jaunajiem nominācijas dokumentiem, sākotnējais ieraksts tiek aizstāts ar šo jauno ierakstu. Ja Komiteja, pamatojoties uz jaunajiem nominācijas dokumentiem, nolemj neiekļaut elementu, tiek saglabāts sākotnējais ieraksts.

I.7. Dokumentu iesniegšana

20. Veidlapu ICH-01 izmanto nominācijām iekļaušanai Nemateriālā kultūras mantojuma, kam jānodrošina neatliekama saglabāšana, sarakstā, veidlapu ICH-02 izmanto nominācijām iekļaušanai Cilvēces nemateriālā kultūras mantojuma reprezentatīvajā sarakstā, veidlapu ICH-03 izmanto priekšlikumu iesniegšanai par tādām programmām, projektiem un pasākumiem, kas vislabāk atspoguļo Konvencijas principus un mērķus.

21. Dalībvalstis var pieprasīt sagatavošanas palīdzību nominācijas dokumentu izstrādei saistībā ar elementa iekļaušanu Nemateriālā kultūras mantojuma, kam jānodrošina neatliekama saglabāšana, sarakstā un tādu programmu, projektu un pasākumu priekšlikumu sagatavošanai, kas vislabāk atspoguļo Konvencijas principus un mērķus.

22. Kas attiecas uz sagatavošanas palīdzību, veidlapu ICH-05 izmanto sagatavošanas palīdzības pieprasīšanai, kas nepieciešama, lai izstrādātu nomināciju iekļaušanai Nemateriālā kultūras mantojuma, kam jānodrošina neatliekama saglabāšana, sarakstā, un veidlapu ICH-06 izmanto sagatavošanas palīdzības pieprasīšanai, kas nepieciešama, lai sagatavotu priekšlikumu Komitejas atlasītai un atbalstītai programmai, projektam vai pasākumam. Citus starptautiskās palīdzības lūgumus neatkarīgi no pieprasītā palīdzības apjoma iesniedz, izmantojot veidlapu ICH-04.

23. Visas veidlapas ir pieejamas tīmekļa vietnē <http://www.unesco.org/culture/ich> vai pēc pieprasījuma no Sekretariāta. Dokumentos iekļauj vienīgi veidlapās pieprasīto informāciju.

24. Iesniedzējas dalībvalstis dokumentu sagatavošanā iesaista attiecīgās kopienas, grupas un, dažos gadījumos, indivīdus.

25. Dalībvalsts drīkst atsaukt tās iesniegtos dokumentus jebkurā laikā, pirms to ir izskatījusi Komiteja, un tas neierobežo šīs valsts tiesības saņemt Konvencijā paredzēto starptautisko palīdzību.

I.8. Dokumentu izvērtēšana

26. Izvērtēšanā tiek novērtēta nominācijas, priekšlikuma vai starptautiskās palīdzības lūguma atbilstība noteiktajiem kritērijiem.

27. Eksperimentālā kārtā nominācijas iekļaušanai Nemateriālā kultūras mantojuma, kam jānodrošina neatliekama saglabāšana, sarakstā un Cilvēces nemateriālā kultūras mantojuma reprezentatīvajā sarakstā, Konvencijas principus un mērķus vislabāk atspoguļojošu programmu, projektu un pasākumu priekšlikumus un starptautiskās palīdzības lūgumus, kuru summa pārsniedz 100 000 ASV dolāru, izvērtēs Komitejas

konsultatīvā institūcija, kas izveidota saskaņā ar Konvencijas 8. panta 3. punktu un tiek dēvēta par "Izvērtēšanas grupu". Izvērtēšanas grupa sniegs ieteikumus Komitejai lēmumu pieņemšanai. Izvērtēšanas grupa sastāv no divpadsmit Komitejas ieceltiem locekļiem: sešiem ekspertiem, kas kvalificēti dažādās nemateriālā kultūras mantojuma jomās un pārstāv Komitejā nepārstāvētas dalībvalstis, un sešām akreditētām nevalstiskām organizācijām, ņemot vērā taisnīgas ģeogrāfiskās pārstāvības principu un dažādas nemateriālā kultūras mantojuma jomas.

28. Izvērtēšanas grupas locekļa pilnvaru termiņš nepārsniedz četrus gadus. Katru gadu Komiteja nomaina vienu ceturto daļu no Izvērtēšanas grupas locekļiem. Vismaz trīs mēnešus pirms Komitejas sesijas atklāšanas Sekretariāts informē dalībvalstis katrā vēlēšanu grupā par aizpildāmo vakanci. Attiecīgās vēlēšanu grupas priekšsēdētājs nosūta Sekretariātam ne vairāk par trīs kandidatūrām ne vēlāk kā sešas nedēļas pirms sesijas atklāšanas. Pēc apstiprināšanas Komitejā Izvērtēšanas grupas locekļi savā darbībā ievēro objektivitāti un darbojas visu Konvencijas dalībvalstu interesēs.

29. Saistībā ar Nemateriālā kultūras mantojuma, kam jānodrošina neatliekama saglabāšana, sarakstu katrā izvērtēšanā novērtē elementa dzīvotspēju, saglabāšanas plāna īstenojamību un pietiekamību. Ir jāizvērtē arī šā elementa izzušanas risks, *inter alia*, tā saglabāšanai un aizsardzībai nepieciešamo līdzekļu trūkuma dēļ vai globalizācijas procesu un sociālo un vides pārmaiņu dēļ.

30. Izvērtēšanas grupa iesniedz Komitejai izvērtēšanas ziņojumu, kurā sniegts ieteikums:

- iekļaut vai neiekļaut nominēto elementu Nemateriālā kultūras mantojuma, kam jānodrošina neatliekama saglabāšana, sarakstā vai Cilvēces nemateriālā kultūras mantojuma reprezentatīvajā sarakstā, vai nosūtīt nomināciju iesniedzējai(-ām) valstij(-īm) papildu informācijas sniegšanai;
- izraudzīties vai neizraudzīties ierosināto programmu, projektu vai pasākumu, vai nosūtīt priekšlikumu iesniedzējai(-ām) valstij(-īm) papildu informācijas sniegšanai; vai
- apstiprināt vai neapstiprināt starptautiskās palīdzības lūgumu, vai nosūtīt lūgumu iesniedzējai(-ām) valstij(-īm) papildu informācijas sniegšanai.

31. Sekretariāts nosūtīs Komitejai pārskatu par visām nominācijām, programmu, projektu un pasākumu priekšlikumiem un starptautiskās palīdzības lūgumiem, tostarp kopsavilkumus un izvērtēšanas ziņojumus. Dokumenti un izvērtēšanas ziņojumi ir jāpadara dalībvalstīm pieejami, lai tās varētu ar tiem iepazīties.

I.9. Nominācijas iekļaušanai Nemateriālā kultūras mantojuma, kam jānodrošina neatliekama saglabāšana, sarakstā, kas jāizskata galējas neatliekamības kārtā

32. Galējas neatliekamības gadījumā un saskaņā ar kritēriju U.6. Komitejas birojs var uzaicināt attiecīgo(-ās) dalībvalsti(-is) iesniegt nomināciju iekļaušanai Nemateriālā kultūras mantojuma, kam jānodrošina neatliekama saglabāšana, sarakstā izskatīšanai paātrinātā kārtībā. Komiteja, konsultējoties ar attiecīgo(-ajām) dalībvalsti(-īm), izvērtē nomināciju, cik vien iespējams, drīz pēc tās iesniegšanas saskaņā ar procedūru, ko Komitejas birojs noteicis katram konkrētajam gadījumam. Par galējas neatliekamības gadījumiem Komitejas birojam var ziņot dalībvalsts(-is), kuras(-u) teritorijā(-ās) atrodas attiecīgais elements, jebkura cita dalībvalsts, attiecīgā kopiena vai konsultatīvā institūcija. Attiecīgā(-ās) dalībvalsts(-is) ir jāinformē savlaicīgi.

I.10. Dokumentu izskatīšana Komitejā

33. Komiteja divus gadus iepriekš nosaka dokumentu skaitu, ko būs iespējams apstrādāt turpmākajos divos ciklos, ņemot vērā pieejamos resursus un tās kapacitāti. Šo ierobežojumu piemēro attiecībā uz dokumentu kopumu, kurā ietilpst nominācijas iekļaušanai Nemateriālā kultūras mantojuma, kam jānodrošina neatliekama saglabāšana, sarakstā un Cilvēces nemateriālā kultūras mantojuma reprezentatīvajā sarakstā, priekšlikumi tādām programmām, projektiem un pasākumiem, kas vislabāk atspoguļo Konvencijas principus un mērķus, un starptautiskās palīdzības lūgumi, kuru summa pārsniedz 100 000 ASV dolāru.

34. Šā kopējā ierobežojuma ietvaros Komiteja cenšas, ciktāl tas ir iespējams, izskatīt vismaz vienu dokumentu kopumu no katras iesniedzējas valsts, prioritāti piešķirot:

- i) dokumentiem, kas saņemti no valstīm, kurām neviens elements nav iekļauts sarakstos, nav atlasīta neviens labākā saglabāšanas prakse vai nav apstiprināts neviens starptautiskās palīdzības lūgums par summu virs 100 000 ASV dolāru, un nominācijām iekļaušanai Nemateriālā kultūras mantojuma, kam jānodrošina neatliekama saglabāšana, sarakstā;
- ii) dokumentiem, ko vairākas valstis iesniedz kopīgi;
- iii) dokumentiem, kas saņemti no valstīm, kurām, salīdzinot ar citām iesniedzējām valstīm tajā pašā ciklā, ir vismazāk sarakstos iekļautu elementu, vismazāk atlasītu labāko saglabāšanas praksi vai apstiprinātu starptautiskās palīdzības lūgumu par summu virs 100 000 ASV dolāru.

Ja iesniedzējas valstis vienā un tajā pašā ciklā iesniedz vairākus dokumentu kopumus, tām jānorāda šo dokumentu izskatīšanas vēlamā secība, un tās ir aicinātas piešķirt prioritāti Nemateriālā kultūras mantojuma, kam jānodrošina neatliekama saglabāšana, sarakstam.

35. Pēc izskatīšanas Komiteja lemj:

- vai elements ir vai nav iekļaujams Nemateriālā kultūras mantojuma, kam jānodrošina neatliekama saglabāšana, sarakstā vai Cilvēces nemateriālā kultūras mantojuma reprezentatīvajā sarakstā jeb vai nominācija ir nosūtāma iesniedzējai(-ām) valstij(-īm) papildu informācijas sniegšanai;
- vai programma, projekts vai pasākums ir vai nav atlasāms kā labākā saglabāšanas prakse jeb vai priekšlikums ir nosūtāms iesniedzējai(-ām) valstij(-īm) papildu informācijas sniegšanai;
- vai starptautiskās palīdzības lūgums, kura summa pārsniedz 100 000 ASV dolāru, ir vai nav apstiprināms jeb vai priekšlikums ir nosūtāms iesniedzējai(-ām) valstij(-īm) papildu informācijas sniegšanai.

36. Nominācijas, priekšlikumus vai lūgumus, ko Komiteja nolēm neiekļaut sarakstā, neatlasīt, neapstiprināt vai nosūtīt iesniedzējai(-ām) valstij(-īm) papildu informācijas sniegšanai, pēc atjaunināšanas un papildināšanas var atkārtoti iesniegt Komitejai izskatīšanai nākamajā ciklā.

37. Komitejas lēmums nosūtīt nomināciju, priekšlikumu vai lūgumu iesniedzējai(-ām) valstij(-īm) papildu informācijas sniegšanai nenozīmē un negarantē to, ka vēlāk elements tiks iekļauts sarakstā, priekšlikums tiks atlasīts vai lūgums tiks apstiprināts. Atkārtotā iesniegumā ir pilnīgi jādemonstrē atbilstība iekļaušanas sarakstā, atlases vai apstiprināšanas kritērijiem.

I.11. Elementa pārvietošana no viena saraksta uz otru sarakstu vai elementa svīturošana no

saraksta

38. Elements nedrīkst vienlaikus būt Nemateriālā kultūras mantojuma, kam jānodrošina neatliekama saglabāšana, sarakstā un Cilvēces nemateriālā kultūras mantojuma reprezentatīvajā sarakstā. Dalībvalsts var lūgt, lai elementu pārceļ no viena saraksta uz otru. Šādā lūgumā ir jāpierāda, ka elements atbilst visiem vajadzīgajiem kritērijiem, lai to varētu iekļaut tajā sarakstā, uz kuru elementu lūdz pārcelt, un šis lūgums ir jāiesniedz saskaņā ar attiecīgajām procedūrām un nomināciju iesniegšanas termiņiem.

39. Ja Komiteja, izvērtējusi saglabāšanas plāna īstenošanu, konstatē, ka elements vairs neatbilst vienam vai vairākiem kritērijiem, kas jāievēro, lai to iekļautu Nemateriālā kultūras mantojuma, kam jānodrošina neatliekama saglabāšana, sarakstā, Komiteja to svītro no šā saraksta.

40. Ja Komiteja konstatē, ka elements vairs neatbilst vienam vai vairākiem kritērijiem, kas jāievēro, lai to iekļautu Cilvēces nemateriālā kultūras mantojuma reprezentatīvajā sarakstā, elementu no tā svītro.

I.12. Sarakstā iekļauta elementa nosaukuma maiņa

41. Viena vai vairākas dalībvalstis var lūgt mainīt nosaukumu, ar kādu elements ir iekļauts sarakstā. Šādu lūgumu iesniedz ne vēlāk kā trīs mēnešus pirms Komitejas sesijas.

I.13. Programmas, projekti un pasākumi, kas vislabāk atspoguļo Konvencijas principus un mērķus

42. Komiteja atbalsta labas starptautiskās sadarbības prakses un modeļu izpēti, dokumentēšanu, publicēšanu un izplatīšanu, kas veidojušies, izstrādājot saglabāšanas pasākumus un radot labvēlīgus apstākļus šādiem pasākumiem, un ko dalībvalstis ar palīdzību vai bez tās attīstījušas, īstenojot Komitejas atlasītās programmas, projektus un pasākumus.

43. Komiteja aicina dalībvalstis radīt labvēlīgus apstākļus šādu programmu, projektu un pasākumu īstenošanai.

44. Papildus atlasīto programmu, projektu un pasākumu sarakstam Komiteja apkopo un dara pieejamu informāciju par izmantotajiem līdzekļiem un metodēm, un gūto pieredzi, ja tāda ir.

45. Komiteja sekmē to saglabāšanas pasākumu efektivitātes izpēti un izvērtēšanu, kas iekļauti atlasītajās programmās, projektos un pasākumos, un veicina starptautisku sadarbību šādā izpētē un izvērtēšanā.

46. Pamatojoties uz šajās un citās saglabāšanas programmās, projektos un pasākumos gūto pieredzi un zināšanām, Komiteja sniedz norādījumus par labāko saglabāšanas praksi un ieteikumus par nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanas pasākumiem (Konvencijas 7. panta b) punkts).

I.14. Starptautiskā palīdzība

47. Starptautiskās palīdzības lūgumus, kuru summa nepārsniedz 100 000 ASV dolāru (izņemot sagatavošanas palīdzības lūgumus), un neatliekamus lūgumus neatkarīgi no to summas var iesniegt jebkurā laikā.

48. Sekretariāts novērtē lūguma pabeigtību un var pieprasīt trūkstošo informāciju. Tas informē lūguma iesniedzēju(-as) dalībvalsti(-is) par iespējamo lūguma izskatīšanas termiņu.

49. Lūgumus, kuru summa nepārsniedz 100 000 ASV dolāru, tostarp sagatavošanas

palīdzības lūgumus, izskata un apstiprina Komitejas birojs.

50. Neatliekamus lūgumus neatkarīgi no summas izskata un apstiprina Komitejas birojs. Lai noteiktu, vai starptautiskās palīdzības lūgums ir uzskatāms par neatliekamu lūgumu, ko birojs var pieņemt izskatīšanai prioritārā kārtībā, ir jāpastāv neatliekamībai, kad dalībvalsts nespēj bez ārējas palīdzības pārvarēt nelaimes, dabas katastrofas, bruņota konflikta, nopietnas epidēmijas vai citu dabas vai cilvēka izraisītu notikumu radītus apstākļus, kuri smagi ietekmē nemateriālo kultūras mantojumu un arī kopienas, grupas un, dažos gadījumos, indivīdus, kas ir šā mantojuma nesēji.

51. Lūgumus, kuru summa pārsniedz 100 000 ASV dolāru, izvērtē iepriekš 27. punktā minētā Izvērtēšanas grupa un izskata un apstiprina Komiteja.

52. Sekretariāts paziņo lēmumu par palīdzības piešķiršanu lūguma iesniedzējai(-ām) dalībvalstij(-īm) divu nedēļu laikā pēc tā pieņemšanas. Sekretariāts vienojas ar lūguma iesniedzēju(-ām) dalībvalsti(-īm) par detalizētu palīdzības sniegšanas informāciju.

53. Palīdzība tiek pakļauta atbilstošai pārraudzībai, ziņošanai un izvērtēšanai.

I.15. Grafiks – procedūru pārskats

54.

1. fāze.	Sagatavošana un iesniegšana
0. gada
31. marts	Termiņš lūgumu iesniegšanai par palīdzību nominācijas izstrādei saistībā ar elementa iekļaušanu Nemateriālā kultūras mantojuma, kam jānodrošina neatliekama saglabāšana, sarakstā un tādu programmu, projektu un pasākumu priekšlikumu sagatavošanai, kas vislabāk atspoguļo Konvencijas principus un mērķus (18. pants).
1. gada
31. marts	Termiņš, līdz kuram Sekretariātam ir jāsaņem nominācijas iekļaušanai Nemateriālā kultūras mantojuma, kam jānodrošina neatliekama saglabāšana, sarakstā un Cilvēces nemateriālā kultūras mantojuma reprezentatīvajā sarakstā, programmu, projektu un pasākumu priekšlikumi un starptautiskās palīdzības lūgumi, kuru summa pārsniedz 100 000 ASV dolāru. Dokumenti, kas tiks saņemti pēc šā datuma, tiks izskatīti nākamajā ciklā. Sekretariāts ievieto saņemtos dokumentus Konvencijas tīmekļa vietnē to oriģinālvalodā.
1. gada
30. jūnijs	Termiņš, līdz kuram Sekretariāts ir izskatījis dokumentus, tostarp veicis reģistrāciju un apstiprinājis saņemšanu. Ja dokumenti tiek atzīti par nepilnīgiem, dalībvalsts tiek aicināta tos pilnveidot.
1. gada
30. septembris	Termiņš, līdz kuram dalībvalsts iesniedz Sekretariātā dokumentos trūkstošo informāciju, ja tāda ir. Dokumenti, kas joprojām uzskatāmi par nepilnīgiem, tiek nosūtīti atpakaļ dalībvalstīm, kuras var tos pilnveidot iesniegšanai nākamajā ciklā. Kad Sekretariāts saņem iesniedzēju valstu pārskatītos dokumentus pēc tam, kad bija pieprasījis papildu informāciju, tie tiek ievietoti tīmekļa vietnē un aizstāj sākotnēji saņemtos dokumentus. Tīmekļa vietnē tiek ievietoti arī to tulkojumi angļu un franču valodā, kad šādi tulkojumi kļūst pieejami.

55.

2. fāze.	Izvērtēšana
1. gada decembris– 2. gada maijs	Dokumentu izvērtēšana Izvērtēšanas grupā.
2. gada aprīlis–jūnijs	Sanāksme Izvērtēšanas grupas veiktās izvērtēšanas pabeigšanai.
Četras nedēļas pirms Komitejas sesijas	Sekretariāts nosūta izvērtēšanas ziņojumus Komitejas locekļiem un dara tos pieejamus apskatei tīmekļa vietnē.

56.

3. fāze.	Izskatīšana
2. gada novembris	Komiteja izskata nominācijas, priekšlikumus un lūgumus un pieņem lēmumus.

I.16. To elementu iekļaušana Cilvēces nemateriālā kultūras mantojuma reprezentatīvajā sarakstā, kuri atzīti par cilvēces mutvārdu un nemateriālā mantojuma meistardarbiem

57. Pēc tam, kad Ģenerālā asambleja ir pieņēmusi šos norādījumus, Komiteja saskaņā ar Konvencijas 31. panta 1. punktu automātiski iekļauj Konvencijas 16. pantā paredzētajā sarakstā visus elementus, kuri pirms Konvencijas stāšanās spēkā ir atzīti par cilvēces mutvārdu un nemateriālā kultūras mantojuma meistardarbiem.

58. Šī iekļaušana attiecas uz visām valstīm, kuru teritorijā ir viens vai vairāki elementi, kas atzīti par Meistardarbiem, neatkarīgi no tā, vai šīs valstis ir Konvencijas dalībvalstis. Valstis, kuras nav dalībvalstis un kuru elementi, kas atzīti par Meistardarbiem, ir iekļauti sarakstā, īsteno visas tiesības un uzņemas visus pienākumus, kas paredzēti Konvencijā, vienīgi attiecībā uz tiem elementiem, kuri atrodas šo valstu teritorijā, ar nosacījumu, ka tās rakstveidā apliecina, ka saprot to, ka šīs tiesības un pienākumus nedrīkst pieprasīt vai izmantot atsevišķi citu no cita.

59. Visām valstīm, kuras nav Konvencijas dalībvalstis un kuru teritorijā ir elementi, kas atzīti par Meistardarbiem, Ģenerāldirektors paziņo par to, ka ir pieņemti šie norādījumi, kas paredz to, ka šie elementi ir vienlīdzīgi elementiem, kas tiks iekļauti sarakstos turpmāk saskaņā ar Konvencijas 16. panta 2. punktu, un uz tiem attieksies vienāds tiesiskais regulējums attiecībā uz pārraudzību, pārceļšanu no viena saraksta uz otru vai atsaukšanu saskaņā ar šajos norādījumos paredzēto kārtību.

60. Ar iepriekš minēto paziņojumu Ģenerāldirektors saskaņā ar Komitejas pilnvarojumu vienlaikus aicina valstis, kuras nav dalībvalstis, viena gada laikā rakstveidā paust skaidri izteiktu piekrišanu pieņemt Konvencijā paredzētās tiesības un pienākumus saskaņā ar iepriekš 58. un 59. punktā noteikto kārtību.

61. Valsts, kas nav dalībvalsts, rakstveida paziņojumu adresē Ģenerāldirektoram, kurš rīkojas kā Konvencijas deponētārs, un ar šo Konvencijas tiesiskais regulējums tiek pilnībā attiecināts uz elementiem, kas atzīti par Meistardarbiem.

62. Ja valsts, kas nav Konvencijas dalībvalsts, atsakās viena gada laikā sniegt rakstveida piekrišanu pieņemt Konvencijā noteiktās tiesības un saskaņā ar Konvenciju uzņemties pienākumus attiecībā uz elementiem, kuri atrodas tās teritorijā un ir iekļauti Cilvēces

nemateriālā kultūras mantojuma reprezentatīvajā sarakstā, Komitejai ir tiesības svītrot šos elementus no saraksta.

63. Ja valsts, kas nav Konvencijas dalībvalsts, neatbild uz paziņojumu vai klusē par savu nodomu, vai nesniedz skaidri izteiktu piekrišanu viena gada laikā, Komiteja šo klusēšanu vai atbildes neesamību uzskata par atteikšanos, kas pamato iepriekš minētā 62. punkta piemērošanu, ja vien nav tādi no šīs valsts neatkarīgi apstākļi, kas tai liedz paziņot par piekrišanu vai atteikšanos.

64. Ja tiek konstatēts, ka par Meistardarbu atzītais un sarakstā iekļautais elements atrodas gan Konvencijas dalībvalsts teritorijā, gan tādas valsts teritorijā, kura nav Konvencijas dalībvalsts, tiek uzskatīts, ka uz šo elementu pilnā mērā attiecas Konvencijā noteiktais tiesiskais regulējums, ar to saprotot, ka Ģenerāldirektors saskaņā ar Komitejas pilnvarojumu aicina valsti, kura nav Konvencijas dalībvalsts, piekrist uzņemt Konvencijā paredzētos pienākumus. Ja nav skaidri izteiktas norādes par tās valsts piekrišanu, kura nav Konvencijas dalībvalsts, tad Komitejai ir tiesības tai ieteikt atturēties no jebkādu tādu darbību veikšanas, kas varētu kaitēt attiecīgajam par Meistardarbu atzītajam elementam.

65. Komiteja ziņo Ģenerālajai asamblejai par šajā saistībā veiktajiem pasākumiem saskaņā ar šajos norādījumos paredzēto kārtību un formalitātēm.

II NODAĻA

NEMATERIĀLĀ KULTŪRAS MANTOJUMA FONDS

II.1. Fonda resursu izlietošanas vadlīnijas

66. Fonda resursus, kas tiek pārvaldīti kā atsevišķs konts saskaņā ar Fonda Finanšu noteikumu 1. panta 1. punktu, galvenokārt izlieto starptautiskas palīdzības piešķiršanai, kā izklāstīts Konvencijas V nodaļā.

67. Šos resursus var izlietot arī:

- a) Finanšu noteikumu 6. pantā minētā rezerves Fonda papildināšanai;
- b) citu Komitejas funkciju atbalstīšanai, kā izklāstīts Konvencijas 7. pantā, tostarp to funkciju atbalstīšanai, kuras saistītas ar Konvencijas 18. pantā minētajiem priekšlikumiem;
- c) lai segtu izmaksas Komitejas pārstāvjiem no jaunattīstības valstīm par dalību Komitejas sēdēs, taču vienīgi tām personām, kas ir eksperti nemateriālā kultūras mantojuma jomā, un, ja budžets to atļauj, izvērtējot katru gadījumu, arī lai segtu to pārstāvju dalības izmaksas, kuri ir eksperti nemateriālā kultūras mantojuma jomā un kuri pārstāv jaunattīstības valstis, kas ir Konvencijas dalībvalstis, bet nav Komitejas dalībvalstis;
- d) lai segtu to konsultāciju pakalpojumu izmaksas, ko pēc Komitejas lūguma sniedz nevalstiskas un bezpeļņas organizācijas, valsts vai privātas organizācijas un privātpersonas;
- e) lai segtu dalības izmaksas, kas radušās saistībā ar Komitejas uzaicināto valsts vai privāto organizāciju, privātpersonu, īpaši kopienām un grupām piederošu personu, līdzdalību Komitejas sanāksmēs, lai konsultētos par konkrētiem jautājumiem.

II.2. Nemateriālā kultūras mantojuma fonda resursu palielināšanas paņēmieni

II.2.1. Līdzekļu devēji

68. Komiteja atzinīgi vērtē iemaksas Nemateriālā kultūras mantojuma fondā jeb Fondā,

kas tiek veiktas, lai stiprinātu Komitejas kapacitāti pildīt tās funkcijas.

69. Komiteja atzinīgi vērtē šādas iemaksas no Apvienoto Nāciju Organizācijas un tās specializētajām aģentūrām un programmām, jo īpaši no Apvienoto Nāciju Organizācijas Attīstības programmas, un no citām starptautiskām organizācijām. Komiteja arī aicina Konvencijas dalībvalstis un citas valstis veikt brīvprātīgas iemaksas Fondā. Komiteja arī atzinīgi vērtē valsts un privātu organizāciju un indivīdu iemaksas Fondā.

70. Komiteja aicina izveidot valsts, sabiedriskus un privātus nodibinājumus vai apvienības, kuru uzdevums būtu sekmēt Konvencijas mērķu sasniegšanu, un atzinīgi vērtē to iemaksas Nemateriālā kultūras mantojuma fondā.

71. Komiteja aicina dalībvalstis atbalstīt starptautiskas līdzekļu piesaistes kampaņas, kas tiek organizētas *UNESCO* aizbildnībā Fonda labā.

II.2.2. Nosacījumi

72. Fondā veiktajām iemaksām nedrīkst noteikt nekādus Konvencijas mērķiem neatbilstošus politiskus, ekonomiskus vai citus nosacījumus.

73. Iemaksas nedrīkst pieņemt no organizācijām, kuru darbība ir pretrunā Konvencijas mērķiem un principiem, spēkā esošajiem starptautiskajiem cilvēktiesību dokumentiem, ilgtspējīgas attīstības prasībām vai prasībām kopienām, grupām un indivīdiem ievērot savstarpēju cieņu. Sekretariāts var nolemt nodot konkrētus iemaksu gadījumus izskatīšanai Komitejā.

74. Brīvprātīgas iemaksas Nemateriālā kultūras mantojuma fondā tiek pārvaldītas saskaņā ar Fonda Finanšu noteikumiem, Ģenerālās asamblejas sagatavotajām Fonda izmantošanas vadlīnijām un Fonda līdzekļu izmantošanas plāniem, kurus regulāri sagatavo Komiteja. Jo īpaši uz brīvprātīgām iemaksām Fondā attiecas šādi noteikumi:

- a) līdzekļu devēji tieši neietekmē to, kā Komiteja izmantos viņu iemaksas Fondā;
- b) līdzekļu devējam netiek sniegta atsevišķa informācija vai finanšu atskaites;
- c) vienošanās tiek noslēgtas vienkāršā vēstuļu apmaiņā starp Sekretariātu un līdzekļu devēju.

75. Informācija par procedūrām, kas jāievēro, veicot brīvprātīgas iemaksas, ir pieejama tīmekļa vietnē www.unesco.org/culture/ich, vai arī to ir iespējams saņemt, rakstot uz ich@unesco.org.

II.2.3. Līdzekļu devēju priekšrocības

76. Sekretariāts reizi gadā informē Komiteju par brīvprātīgajām iemaksām Fondā. Komiteja dara zināmus līdzekļu devējus, ja līdzekļu devēji to vēlas. Informācija par brīvprātīgajām iemaksām tiks sniegta arī Konvencijas tīmekļa vietnē.

77. Atzinība iemaksu veicējiem tiks pausta atbilstoši tam, kā izklāstīts turpmāk.

- a) Dalībvalstu brīvprātīgas papildiemaksas: Sekretariāts publicē un atjauno to dalībvalstu sarakstu alfabētiskā secībā, kuras ir veikušas brīvprātīgas papildiemaksas Fondā, šim nolūkam galvenokārt izmantojot Konvencijas tīmekļa vietni. Reizi divos gados, kad notiek Ģenerālās asamblejas sesija, šis saraksts tiek publicēts drukātā formā.
- b) Iemaksas, ko veikušas citas valstis, Apvienoto Nāciju Organizācija un tās specializētās aģentūras un programmas, citas starptautiskas organizācijas un valsts institūcijas: Sekretariāts publicē un atjaunina sarakstu alfabētiskā secībā, kurā norādītas valstis, kas nav dalībvalstis, Apvienoto Nāciju Organizācija un tās

specializētās aģentūras un programmas, citas starptautiskas organizācijas un valsts institūcijas, kas veikušas iemaksas Fondā, šim nolūkam galvenokārt izmantojot Konvencijas tīmekļa vietni. Reizi divos gados, kad notiek Ģenerālās asamblejas sesija, šis saraksts tiek publicēts drukātā formā.

c) Iemaksas, ko veikušas privātas organizācijas un indivīdi: Sekretariāts publicē atjauninātu sarakstu, kurā dilstošā secībā atbilstīgi iemaksas summai norādītas privātas organizācijas un indivīdi, kas ir veikuši iemaksas Fondā, šim nolūkam galvenokārt izmantojot Konvencijas tīmekļa vietni. Reizi divos gados, kad notiek Ģenerālās asamblejas sesija, šis saraksts tiek publicēts drukātā formā. Divdesmit četru mēnešu laikā pēc iemaksas veikšanas privātie ziedotāji var informēt par savu sadarbību ar Komiteju, izmantojot jebkādas informācijas nesējus, tostarp brošūras un citas publikācijas. Sekretariātam ir iepriekš jāizskata un jāapstiprina publicējamie materiāli, un tajos nedrīkst būt tieši reklamēti ziedotāju produkti vai pakalpojumi.

78. Dalībvalstis tiek aicinātas apsvērt iespēju uz privātām iemaksām Fondā attiecināt fiskālos mehānismus, kas motivētu veikt šādas iemaksas, piemēram, nodokļu atvieglojumus, vai cita veida valsts politikas instrumentus, kas noteikti valsts tiesību aktos.

III NODAĻA LĪZDALĪBA KONVENCIJAS ĪSTENOŠANĀ

III.1. Kopienų, grupų un, dažos gadījumos, indivīdu, kā arī ekspertu, kompetences centru un zinātniskās pētniecības institūtu līdzdalība

79. Atsaucoties uz Konvencijas 11. panta b) punktu un atbilstoši Konvencijas 15. pantam Komiteja aicina dalībvalstis izveidot funkcionālu un papildinošu sadarbību starp kopienām, grupām un, dažos gadījumos, indivīdiem, kuri rada, uztur un nodod tālāk nemateriālo kultūras mantojumu, kā arī starp ekspertiem, kompetences centriem un zinātniskās pētniecības institūtiem.

80. Dalībvalstis tiek aicinātas izveidot konsultatīvas institūcijas vai koordinācijas mehānismu, lai atvieglotu kopienų, grupų un, dažos gadījumos, indivīdu, kā arī ekspertu, kompetences centru un zinātniskās pētniecības institūtu līdzdalību, jo īpaši:

- a) identificējot un definējot dažādus nemateriālā kultūras mantojuma elementus, kuri atrodas to teritorijās;
- b) izveidojot sarakstus;
- c) izstrādājot un īstenojot programmas, projektus un pasākumus;
- d) sagatavojot nominācijas dokumentus iekļaušanai sarakstos saskaņā ar šo norādījumu I nodaļas attiecīgajiem punktiem;
- e) svītrojot nemateriālā kultūras mantojuma elementu no viena saraksta vai pārceļot to uz otru sarakstu, kā minēts šo norādījumu 38.–40. punktā.

81. Dalībvalstis veic pasākumus, kas vajadzīgi, lai veicinātu kopienų, grupų un, dažos gadījumos, indivīdu izpratni par viņu nemateriālā kultūras mantojuma, kā arī Konvencijas nozīmi un vērtību, lai viņi varētu gūt pilnīgu labumu no šā normatīvā dokumenta.

82. Saskaņā ar Konvencijas 11.–15. panta noteikumiem dalībvalstis veic visus atbilstošos pasākumus, lai nodrošinātu kopienų, grupų un, dažos gadījumos, indivīdu sagatavotības vairošanu.

83. Dalībvalstis tiek aicinātas tādā veidā, kas piemērots attiecīgās valsts apstākļiem, izveidot un regulāri atjaunināt katalogu, kurā iekļauta informācija par ekspertiem, kompetences centriem, zinātniskās pētniecības institūtiem un reģionālajiem centriem, kas

darbojas jomās, uz kurām attiecas Konvencija, un kas varētu veikt Konvencijas 13. panta c) punktā minētos pētījumus.

84. Lai konsultētos par konkrētiem jautājumiem, papildus šo norādījumu 89. punktā minētajām valsts un privātajām iestādēm Komiteja var piesaistīt ekspertus, kompetences centrus un zinātniskās pētniecības institūtus, kā arī reģionālos centrus, kas darbojas jomās, uz kurām attiecas Konvencija.

85. Dalībvalstis cenšas sekmēt kopienu, grupu un, dažos gadījumos, indivīdu piekļuvi to pētījumu rezultātiem, kas veikti viņu vidū, kā arī veicina cieņu pret praksi, kas nosaka kārtību, kādā ir pieejamas konkrētās nemateriālā kultūras mantojuma izpausmes saskaņā ar Konvencijas 13. panta d) punktu.

86. Dalībvalstis tiek aicinātas apakšreģionālā un reģionālā līmenī kopīgi izveidot kopienu, ekspertu, kompetences centru un zinātniskās pētniecības institūtu tīklu, lai izstrādātu kopīgas nostādnes, jo īpaši attiecībā uz tiem nemateriālā kultūras mantojuma elementiem, kuri tām ir kopīgi, kā arī starpdisciplīnu nostādnes.

87. Dalībvalstis, kuru īpašumā ir dokumenti, kas attiecas uz citas dalībvalsts teritorijā esošu nemateriālā kultūras mantojuma elementu, tiek aicinātas dalīties šajos dokumentos ar šo citu valsti, lai padarītu šo informāciju pieejamu attiecīgajām kopienām, grupām un, dažos gadījumos, indivīdiem, kā arī ekspertiem, kompetences centriem un zinātniskās pētniecības institūtiem.

88. Dalībvalstis tiek aicinātas piedalīties pasākumos, kas attiecas uz reģionālo sadarbību – minētais cita starpā attiecas uz tiem 2. kategorijas nemateriālā kultūras mantojuma centriem, kas ir izveidoti vai tiks izveidoti *UNESCO* aizbildnībā, – lai tās spētu, cik vien iespējams, efektīvi sadarboties atbilstoši Konvencijas 19. pantam, un piedaloties kopienām, grupām un, dažos gadījumos, indivīdiem, kā arī ekspertiem, kompetences centriem un zinātniskās pētniecības institūtiem.

89. Atbilstoši pieejamajiem resursiem Komiteja var uzaicināt uz savām sanāksmēm jebkuru valsts vai privātu iestādi (tostarp kompetences centrus un zinātniskās pētniecības institūtus), kā arī privātpersonas, kurām ir atzīta kompetence nemateriālā kultūras mantojuma jomā (tostarp kopienas, grupas un citus ekspertus), lai uzturētu interaktīvu dialogu un konsultētos ar tām par konkrētiem jautājumiem saskaņā ar Konvencijas 8. panta 4. punktu.

III.2. Nevalstiskās organizācijas un Konvencija

III.2.1. Nevalstisko organizāciju līdzdalība valsts līmenī

90. Saskaņā ar Konvencijas 11. panta b) punktu dalībvalstis, sadarbojoties un koordinējot savu darbību ar citiem Konvencijas īstenošanā iesaistītajiem dalībniekiem, iesaista attiecīgās nevalstiskās organizācijas Konvencijas īstenošanā, *inter alia*, nemateriālā kultūras mantojuma identificēšanā un definēšanā un citos atbilstošos saglabāšanas pasākumos.

III.2.2. Akreditēto nevalstisko organizāciju līdzdalība

Nevalstisko organizāciju akreditēšanas kritēriji

91. Nevalstiskās organizācijas:

- a) ir ar atzītu kompetenci, pieredzi un zināšanām nemateriālā kultūras mantojuma elementu saglabāšanā (kā noteikts Konvencijas 2. panta 3. punktā), *inter alia*, vienā vai vairākās konkrētās jomās;

-
- b) tās dažos gadījumos ir vietēja, valsts, reģionāla vai starptautiska līmeņa;
 - c) tām ir Konvencijai atbilstoši mērķi un, vēlams, statūti vai nolikums, kas atbilst šiem mērķiem;
 - d) uz savstarpējas cieņas pamata tās sadarbojas ar kopienām, grupām un, dažos gadījumos, indivīdiem, kas rada, piekopj un nodod tālāk nemateriālo kultūras mantojumu;
 - e) tām ir darbības spēja, tostarp:

- regulāra aktīva līdzdarbība, kas veido kopienu, kuru vieno vēlme īstenot tos mērķus, kuru dēļ tā izveidota;
- juridiskā adrese un atzīts juridiskās personas statuss saskaņā ar valsts tiesību aktiem;
- tās ir pastāvējušas un veikušas atbilstošus pasākumus vismaz četrus gadus pirms akreditācijas lūguma izskatīšanas.

Akreditācijas kārtība un pārbaude

92. Komiteja lūdz Sekretariātu saņemt lūgumus no nevalstiskām organizācijām un sniegt ieteikumus saistībā ar šo organizāciju akreditāciju un saistībā ar savstarpējo sakaru saglabāšanu vai izbeigšanu.

93. Komiteja saskaņā ar Konvencijas 9. pantu sniedz ieteikumus Ģenerālajai asamblejai, kura pieņem lēmumu. Saņemot un izskatot šādus lūgumus, Komiteja, ņemot vērā Sekretariāta sniegto informāciju, pievērš pienācīgu uzmanību taisnīgas ģeogrāfiskās pārstāvības principam. Akreditētām nevalstiskām organizācijām ir jāievēro spēkā esošie tiesību akti un starptautiskās juridiskās un ētikas normas.

94. Komiteja pēc konsultatīvās institūcijas akreditācijas reizi četros gados izvērtē tās ieguldījumu, saistības un sadarbību ar Komiteju, ņemot vērā institūcijas perspektīvas turpmākās sadarbības vēlni.

95. Ja Komiteja to atzīst par vajadzīgu, tā pārbaudes veikšanas laikā var lemt par sakaru izbeigšanu. Atkarībā no apstākļiem sakarus ar organizāciju var pārtraukt, līdz tiek pieņemts lēmums par šo sakaru izbeigšanu.

Konsultatīvās funkcijas

96. Komiteja var lūgt akreditētas nevalstiskas organizācijas, kuras saskaņā ar Konvencijas 9. panta 1. punktu veic konsultatīvas funkcijas, to konsultēt, *inter alia*, attiecībā uz izvērtēšanas ziņojumiem, lai Komiteja varētu izskatīt:

- a) nominācijas dokumentus saistībā ar iekļaušanu Nemateriālā kultūras mantojuma, kam jānodrošina neatliekama saglabāšana, sarakstā;
- b) Konvencijas 18. pantā minētās programmas, projektus un pasākumus;
- c) starptautiskās palīdzības lūgumus;
- a) Nemateriālā kultūras mantojuma, kam jānodrošina neatliekama saglabāšana, sarakstā iekļauto elementu saglabāšanas plānu īstenošanas rezultātus.

Akreditācijas procedūra

97. Nevalstiska organizācija, kas lūdz akreditāciju, lai varētu konsultēt Komiteju, sniedz Sekretariātam šādu informāciju:

- a) organizācijas aprakstu, tostarp tās pilnu oficiālo nosaukumu;

-
- b) tās pamatmērķus;
 - c) tās pilnu adresi;
 - d) tās izveidošanas datumu vai aptuveno pastāvēšanas ilgumu;
 - e) tās valsts vai valstu nosaukumus, kurā(-ās) tā darbojas;
 - f) dokumentāciju, kas pierāda, ka tai ir darbības spējas, tostarp pierādījumus par:

- i) regulāru aktīvu līdzdalību, kas veido kopienu, kuru vieno vēlme īstenot tos mērķus, kuru dēļ tā izveidota;
- ii) juridisko adresi un atzītu juridiskās personas statusu saskaņā ar valsts tiesību aktiem;
- iii) to, ka tā ir pastāvējusi un veikusi atbilstošus pasākumus vismaz četrus gadus pirms akreditācijas lūguma izskatīšanas;

- g) tās veiktajiem pasākumiem nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanas jomā;
- h) aprakstu par tās pieredzi, sadarbojoties ar kopienām, grupām un nemateriālā kultūras mantojuma praktizētājiem.

98. Akreditācijas lūgumus sagatavo, izmantojot veidlapu ICH-09 (pieejama tīmekļa vietnē www.unesco.org/culture/ich vai pēc pieprasījuma no Sekretariāta), un tajā iekļauj vienīgi visu prasīto informāciju. Akreditācijas lūgumi Sekretariātam jāiesūta līdz katra nepāra gada 30. aprīlim, lai Komiteja varētu tos izskatīt savā regulārajā sesijā tajā pašā gadā.

99. Sekretariāts reģistrē priekšlikumus un atjaunina Komitejas akreditēto nevalstisko organizāciju sarakstu.

IV NODAĻA

IZPRATNES PAR NEMATERIĀLO KULTŪRAS MANTOJUMU VEICINĀŠANA UN KONVENCIJAS PAR NEMATERIĀLĀ KULTŪRAS MANTOJUMA SAGLABĀŠANU EMBLĒMAS IZMANTOŠANA

IV.1. Izpratnes par nemateriālo kultūras mantojumu veicināšana

IV.1.1. Vispārīgi noteikumi

100. Lai efektīvi īstenotu Konvenciju, dalībvalstis cenšas, izmantojot visus piemērotos līdzekļus, nodrošināt cieņu pret attiecīgo kopienu, grupu un indivīdu nemateriālo kultūras mantojumu, kā arī veicināt izpratni vietējā, valsts un starptautiskā līmenī par šā nemateriālā kultūras mantojuma svarīgumu un nodrošināt tā savstarpēju atzīšanu.

101. Kad tiek veikti pasākumi izpratnes veicināšanai par konkrētu nemateriālā kultūras mantojuma elementu svarīgumu, visas puses tiek aicinātas ievērot šādus principus:

- a) attiecīgais nemateriālais kultūras mantojums atbilst Konvencijas 2. panta 1. punktā sniegtajai definīcijai;
- b) attiecīgās kopienas, grupas, un, dažos gadījumos, indivīdi ir snieguši nepiespiestu, iepriekšēju un apzinātu piekrišanu, lai veicinātu izpratni par viņu nemateriālo kultūras mantojumu, un ir nodrošināta viņu, cik vien iespējams, plaša līdzdalība izpratnes veicināšanas pasākumos;
- c) izpratnes veicināšanas pasākumos tiek pilnīgi ievērota ierastā prakse, kas nosaka kārtību, kādā ir pieejamas konkrētas šāda mantojuma izpausmes, jo īpaši slepenās un sakrālās izpausmes;
- d) attiecīgās kopienas, grupas un, dažos gadījumos, indivīdi gūst labumu no pasākumiem, kas tiek veikti, lai veicinātu izpratni par nemateriālo kultūras

mantojumu.

102. Visas puses tiek aicinātas pievērst īpašu uzmanību tam, lai izpratnes veicināšanas pasākumi:

- a) neatrautu attiecīgās nemateriālā kultūras mantojuma izpausmes vai izteiksmes formas no to konteksta vai dabiskās vides;
- b) neraksturotu attiecīgās kopienas, grupas vai indivīdus kā tādus, kas atrodas ārpus mūsdienu pasaules, vai citādi nekaitētu viņu tēlam;
- c) neveicinātu jebkāda veida politiskās, sociālās, etniskās, reliģiskās, lingvistiskās vai dzimuma diskriminācijas attaisnošanu;
- d) neveicinātu attiecīgo kopienu, grupu vai indivīdu zināšanu un prasmju piesavināšanos vai ļaunprātīgu izmantošanu;
- e) neizraisītu pārmērīgu komercializāciju vai neilgtspējīgu tūrismu, kas var apdraudēt attiecīgo nemateriālo kultūras mantojumu.

IV.1.2. Vietējie un valsts līmeņi

103. Dalībvalstis tiek aicinātas izstrādāt un pieņemt ētikas kodeksus, pamatojoties uz Konvencijas noteikumiem un šiem norādījumiem, lai pienācīgā veidā nodrošinātu izpratnes veicināšanu par to teritorijās esošo nemateriālo kultūras mantojumu.

104. Puses cenšas nodrošināt, jo īpaši piemērojot intelektuālā īpašuma tiesības, tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību un citu pienācīgu tiesisko aizsardzību, ka to kopienu, grupu un indivīdu tiesības, kas rada, uztur un nodod tālāk nemateriālo kultūras mantojumu, tiek pienācīgi aizsargātas pasākumos, kuros tiek veicināta izpratne par viņu mantojumu, un komercdarbībā.

105. Dalībvalstis cenšas, izmantojot visus atbilstošos līdzekļus, nodrošināt sabiedrības informētību par nemateriālā kultūras mantojuma svarīgumu un tā apdraudējumu, kā arī par pasākumiem, kas tiek veikti, lai īstenotu Konvenciju. Šajā saistībā dalībvalstis tiek aicinātas:

- a) atbalstīt kampaņas plašsaziņas līdzekļos un nemateriālā kultūras mantojuma pārraidīšanu jebkāda veida plašsaziņas līdzekļos;
- b) atbalstīt nemateriālajam kultūras mantojumam veltītu simpoziju, semināru un atklāto forumu organizēšanu, kā arī izstādes, festivālus, nemateriālā kultūras mantojuma dienas un konkursus;
- c) atbalstīt gadījumu izpēti un lauka pētījumus un izplatīt šo informāciju;
- d) veicināt politiku, kas nodrošina nemateriālā kultūras mantojuma nesēju un praktizētāju atzīšanu sabiedrībā;
- e) veicināt un atbalstīt kopienu apvienību dibināšanu un sekmēt informācijas apmaiņu starp tām;
- f) izstrādāt politiku, lai atzītu to teritorijās esošā nemateriālā kultūras mantojuma izpausmju devumu valstu kultūras daudzveidībai un bagātībai;
- g) atbalstīt tādas vietējās politikas izstrādi un īstenošanu, kas vērsta uz izpratnes par nemateriālo kultūras mantojumu uzlabošanu.

106. Jo īpaši dalībvalstis cenšas pieņemt līdzekļus to programmu, projektu un pasākumu atbalstam un izplatīšanai, kurus Komiteja atlasījusi atbilstoši Konvencijas 18. pantam kā tādus, kas vislabāk atspoguļo Konvencijas principus un mērķus.

Formālās un neformālās izglītības pasākumi

107. Dalībvalstis cenšas, izmantojot visus atbilstošos līdzekļus, nodrošināt nemateriālā kultūras mantojuma atzīšanu, cienīšanu un tā vērtības nostiprināšanu, īstenojot izglītojošas un informatīvas programmas, kā arī kapacitātes stiprināšanas pasākumus un neformālus zināšanu nodošanas paņēmienus (Konvencijas 14. panta a) punkts). Jo īpaši dalībvalstis ir aicinātas īstenot pasākumus un politiku, kuru mērķis ir:

- a) veicināt nemateriālā kultūras mantojuma kā integrācijas un starpkultūru dialoga instrumenta nozīmi un veicināt daudzvalodu izglītību, iekļaujot tajā vietējos dialektus;
- b) izglītot par nemateriālo kultūras mantojumu skolas mācību programmās, kas pielāgotas vietējām īpatnībām, un izstrādāt atbilstošus izglītības un mācību materiālus, piemēram, grāmatas, kompaktdiskus, videomateriālus, dokumentālās filmas, rokasgrāmatas un brošūras;
- c) uzlabot skolotāju spēju mācīt par nemateriālo kultūras mantojumu un šajā saistībā izstrādāt norādījumus un rokasgrāmatas;
- d) iesaistīt vecākus un vecāku apvienības ar nemateriālo kultūras mantojumu saistītu mācību tematu un moduļu ierosināšanā;
- e) iesaistīt praktizētājus un nesējus izglītības programmu izstrādē un aicināt viņus izskaidrot viņu mantojumu skolās un izglītības iestādēs;
- f) iesaistīt jauniešus informācijas vākšanā un izplatīšanā par viņu kopienas nemateriālo kultūras mantojumu;
- g) atzīt to, kāda vērtība ir nemateriālajā kultūras mantojumā ietverto zināšanu un prasmju neformālai nodošanai;
- h) izcelt nemateriālā kultūras mantojuma apgūšanu ar praktiskiem paņēmieniem, izmantojot izglītošanas metodes, kas paredz dalībnieku tiešu iesaistīšanos, tostarp spēles, apmācību mājās un mācekļa darbu;
- i) izstrādāt tādus pasākumus kā vasaras apmācības, atvērto durvju dienas, apmeklējumi, foto un video konkursi, kultūras mantojuma ceļveži, skolu ekskursijas uz dabas objektiem un piemiņas vietām, kuru pastāvēšana ir nepieciešama nemateriālā kultūras mantojuma izpausmēm;
- j) attiecīgos gadījumos pilnvērtīgi izmantot informācijas un komunikācijas tehnoloģijas;
- k) izglītot par nemateriālo kultūras mantojumu universitātēs un sekmēt starpdisciplināru zinātnisku, tehnisku un mākslas studiju programmu izstrādi, kā arī pētniecības metodoloģijas izstrādi;
- l) sniegt jauniešiem profesionālo ievirzi, informējot viņus par nemateriālā kultūras mantojuma vērtību personiskajā un profesionālajā izaugsmē;
- m) apmācīt kopienas, grupas vai indivīdus mazo uzņēmumu vadīšanā nemateriālā kultūras mantojuma jomā.

Kopienų centri un apvienības, muzeji, arhīvi un līdzīgas institūcijas

108. Kopienų centriem un apvienībām, ko ir izveidojušas un pārvalda pašas kopienas, var būt svarīga nozīme nemateriālā kultūras mantojuma tālāknodešanā un sabiedrības informēšanā par tā svarīgumu šīm kopienām. Lai veicinātu izpratnes uzlabošanu par nemateriālo kultūras mantojumu un tā svarīgumu, tiek aicināts:

- a) kopienām izmantot tos kā kultūras telpu, kurā ar neformāliem līdzekļiem tiek saglabāts to nemateriālais kultūras mantojums;
- b) izmantot tos kā vietas tradicionālo zināšanu un prasmju tālāknodešanai, tādējādi veicinot paaudžu dialogu;

c) izmantot tos kā centrus informācijas sniegšanai par kopienas nemateriālo kultūras mantojumu.

109. Zinātniskās pētniecības institūtiem, kompetences centriem, muzejiem, arhīviem, bibliotēkām, dokumentācijas centriem un līdzīgām institūcijām ir būtiska nozīme datu par nemateriālo kultūras mantojumu vākšanā, dokumentēšanā, arhivēšanā un saglabāšanā, kā arī informācijas sniegšanā un izpratnes par tā svarīgumu veicināšanā. Lai uzlabotu šo institūciju funkciju veicināt izpratni par nemateriālo kultūras mantojumu izpildi, šīs institūcijas tiek aicinātas:

- a) iesaistīt nemateriālā kultūras mantojuma praktizētājus un nesējus, kad tās organizē izstādes, lekcijas, seminārus, diskusijas un apmācības par viņu mantojumu;
- b) ieviest un izstrādāt līdzdalības pieejas, ar kurām nemateriālais kultūras mantojums tiktu pasniegts kā dzīvs mantojums, kas pastāvīgi attīstās;
- c) pievērst galveno uzmanību nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanai nepieciešamo zināšanu un prasmju nepārtrauktai atjaunošanai un tālāk nodošanai, nevis ar to saistītajiem priekšmetiem;
- d) dažos gadījumos izmantot informācijas un komunikācijas tehnoloģijas, lai darītu zināmu nemateriālā kultūras mantojuma nozīmi un vērtību;
- e) iesaistīt praktizētājus un nesējus to pārvaldībā, ieviešot uz vietējo attīstību orientētas līdzdalības sistēmas.

Komunikācijas un plašsaziņas līdzekļi

110. Plašsaziņas līdzekļi var efektīvi veicināt izpratnes uzlabošanu par nemateriālā kultūras mantojuma svarīgumu.

111. Plašsaziņas līdzekļi tiek aicināti piedalīties izpratnes par nemateriālā kultūras mantojuma svarīgumu veicināšanā, lai tādējādi sekmētu sociālo kohēziju, ilgtspējīgu attīstību un konflikta novēršanu, nevis orientētos tikai uz tā estētiskajiem vai izklaidējošajiem aspektiem.

112. Plašsaziņas līdzekļi tiek aicināti piedalīties sabiedrības izpratnes par nemateriālā kultūras mantojuma izpausmju un izteiksmes formu daudzveidību veicināšanā, jo īpaši, veidojot specializētas programmas un produktus, kas būtu paredzēti dažādām mērķa grupām.

113. Audiovizuālie plašsaziņas līdzekļi tiek aicināti veidot televīzijas un radio programmas, kā arī dokumentālos raidījumus, lai uzlabotu nemateriālā kultūras mantojuma atpazīstamību un tā nozīmi mūsdienu sabiedrībās. Vietējām raidorganizācijām un kopienas radiostacijām var būt būtiska nozīme vietējās valodas un kultūras zināšanu uzlabošanā, kā arī informācijas par labu saglabāšanas praksi izplatīšanā.

114. Plašsaziņas līdzekļi tiek aicināti piedalīties informācijas izplatīšanā kopienās, izmantojot pastāvošos tīklus, lai atbalstītu šo kopienu īstenotos saglabāšanas centienus, vai nodrošinot diskusiju forumus vietējā vai valsts līmenī.

115. Informācijas tehnoloģiju institūcijas tiek aicinātas veicināt interaktīvu informācijas apmaiņu un uzlabot nemateriālā kultūras mantojuma tālāk nodošanas neformālos līdzekļus, jo īpaši, izstrādājot jauniesiem paredzētas interaktīvas programmas un spēles.

Ar nemateriālo mantojumu saistīta komercdarbība

116. Komercdarbība, kas var rasties no noteiktām nemateriālā kultūras mantojuma formām, un ar nemateriālo kultūras mantojumu saistītu kultūras preču un pakalpojumu tirdzniecība var uzlabot informētību par šāda mantojuma svarīgumu un radīt ienākumus tā

praktizētājiem. Tā var uzlabot mantojumu uzturošo un praktizējošo kopienu dzīves līmeni, sekmēt vietējo ekonomiku un veicināt sociālo kohēziju. Tomēr šāda darbība un tirdzniecība nedrīkst apdraudēt nemateriālā kultūras mantojuma dzīvotspēju, un jāveic visi atbilstošie pasākumi, lai nodrošinātu, ka galveno labumu no šādas darbības gūst attiecīgās kopienas. Īpaša uzmanība jāpievērš tam, kā šāda darbība var ietekmēt nemateriālā kultūras mantojuma būtību un dzīvotspēju, jo īpaši tā nemateriālā kultūras mantojuma būtību un dzīvotspēju, kas tiek izpausts rituālos, paražās un zināšanās par dabu un Visumu.

117. Īpaša uzmanība jāpievērš tam, lai nepieļautu nelikumīgu piesavināšanos komerciālos nolūkos, lai ilgtspējīgi pārvaldītu tūrisma, lai atrastu pienācīgu līdzsvaru starp komersanta, valsts pārvaldes un kultūras praktizētāju interesēm un lai komerciālā izmantošana nekropļotu nemateriālā kultūras mantojuma nozīmi un mērķi attiecīgajai kopienai.

IV.1.3. Starptautiskais līmenis

118. Komiteja atjauno un katru gadu publicē Nemateriālā kultūras mantojuma, kam jānodrošina neatliekama saglabāšana, sarakstu, Cilvēces nemateriālā kultūras mantojuma reprezentatīvo sarakstu un to programmu, projektu un pasākumu sarakstu, kas vislabāk atspoguļo Konvencijas principus un mērķus. Lai nodrošinātu nemateriālā kultūras mantojuma labāku atpazīstamību un izpratni par tā svarīgumu vietējā, valsts un starptautiskā līmenī, Komiteja aicina veikt un atbalsta minēto sarakstu, cik vien iespējams, plašu izplatīšanu, izmantojot formālus un neformālus līdzekļus, jo īpaši:

- a) skolas, tostarp tās, kas ietilpst *UNESCO* Asociēto skolu projekta tīklā;
- b) kopienu centrus, muzejus, arhīvus, bibliotēkas un līdzīgas institūcijas;
- c) universitātes, kompetences centrus un zinātniskās pētniecības institūtus;
- d) visu veidu informācijas līdzekļus, tostarp *UNESCO* tīmekļa vietni.

119. Komiteja aicina veidot audiovizuālos un digitālos materiālus, kā arī publikācijas un citus reklāmas materiālus par nemateriālo kultūras mantojumu, tostarp par sarakstos iekļautajiem elementiem, piemēram, kartes, pastmarkas, plakātus vai uzlīmes.

120. Kad tiek publicēta un izplatīta informācija par sarakstos iekļautajiem elementiem, īpaša uzmanība jāpievērš tam, lai elementi būtu atspoguļoti to kontekstā un uzsvars likts uz to vērtību un nozīmi attiecīgajām kopienām, nevis vienīgi uz to estētisko pievilcību vai spēju izklaidēt.

121. Komiteja papildina to programmu, projektu un pasākumu īstenošanu, kas tās vērtējumā vislabāk atspoguļo Konvencijas principus un mērķus, ar labākās prakses izplatīšanu, izmantojot visus iespējamus līdzekļus, tostarp tos, kas minēti iepriekš šo norādījumu 118. punktā.

122. Lai sekmētu iespējami labāku atpazīstamību un veicinātu izpratni par nemateriālo kultūras mantojumu, var izmantot Konvencijas emblēmu saskaņā ar šim nolūkam noteiktajiem principiem un noteikumiem atbilstoši tam, kā izklāstīts šo norādījumu 126.–150. punktā.

123. Lai palīdzētu Komitejai veicināt izpratni par nemateriālo kultūras mantojumu, *UNESCO* Sekretariāts:

- a) darbojas kā koordinācijas centrs informācijas par nemateriālo kultūras mantojumu savākšanai, apmaiņai un izplatīšanai, jo īpaši, uzturot un atjauninot datu bāzes, informācijas vadības sistēmu un tīmekļa vietni;
- b) veicina informācijas apmaiņu starp kopienām un grupām, pilsonisko sabiedrību, nevalstiskām organizācijām, kompetences centriem, zinātniskās pētniecības institūtiem un citām institūcijām, kurām ir zināšanas vai interese par nemateriālā

kultūras mantojuma jomu;

c) sagatavo dažādām mērķauditorijām paredzētus apmācību un informācijas materiālus, lai atbalstītu saglabāšanas un izpratnes veicināšanas centienus; šādiem materiāliem jābūt ērti reproducējamiem un tulkojamiem vietējā līmenī;

d) organizē un piedalās semināros un starptautiskās konferencēs, lai sniegtu informāciju par Konvenciju;

e) koordinē centienus veicināt izpratni par nemateriālā kultūras mantojuma svarīgumu ar citu *UNESCO* normatīvo dokumentu un programmu sekretariātiem, kā arī ar citām ANO aģentūrām un programmām un citām starpvaldību organizācijām;

f) popularizē nemateriālā kultūras mantojuma svarīgumu starptautiski atzīmējamās dienās, piemēram, Starptautiskajā dzimtās valodas dienā vai Pasaules dienā “Kultūras daudzveidība dialogam un attīstībai”, un uzsāk starptautiskas kampaņas, kuru mērķis ir veicināt izpratni par nemateriālo kultūras mantojumu un palielināt brīvprātīgās iemaksas Nemateriālā kultūras mantojuma fondā;

g) iekļaut apmācību par nemateriālo kultūras mantojumu *UNESCO* stipendiju sistēmās un stažēšanās programmās.

IV.2. Konvencijas par nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu emblēmas izmantošana

IV.2.1. Definīcija

124. Turpmāk ir attēlota Konvencijas emblēma vai logotips, kas tiek izmantots kā tās oficiālais zīmogs:

125. Konvencijas emblēmu papildina ar *UNESCO* emblēmu, un to nevar lietot atsevišķi, ar to saprotot, ka katras šīs emblēmas izmantošanu reglamentē atsevišķi noteikumi un jebkādi to izmantošanai ir jābūt sankcionētai saskaņā ar attiecīgajiem noteikumiem.

IV.2.2. Noteikumi, saskaņā ar kuriem tiek izmantota *UNESCO* emblēma un attiecīgi Konvencijas emblēma

126. Šie norādījumi attiecas vienīgi uz Konvencijas emblēmas izmantošanu.

127. To, kā izmantojama *UNESCO* emblēma, kura tiek papildināta ar Konvencijas emblēmu, reglamentē Norādījumi par *UNESCO* nosaukuma, akronīma, logotipa un interneta domēna nosaukuma izmantošanu [*Directives concerning the Use of the Name, Acronym, Logo and Internet Domain Names of UNESCO*], kurus pieņēmusi *UNESCO* Ģenerālā konference.¹

128. Līdz ar to Konvencijas emblēmas izmantošanai kopā *UNESCO* emblēmu ir jābūt atļautai saskaņā ar šiem norādījumiem (attiecībā uz Konvencijas emblēmu) un saskaņā ar Norādījumiem par *UNESCO* nosaukuma, akronīma, logotipa un interneta domēna nosaukuma izmantošanu (attiecībā uz *UNESCO* emblēmu) atbilstoši attiecīgajām

¹ Norādījumu par *UNESCO* nosaukuma, akronīma, logotipa un interneta domēna nosaukuma izmantošanu jaunākā redakcija ir pieejama Ģenerālās konferences 34. sesijas 86. rezolūcijas pielikumā (34 C/86. rezolūcija) vai tīmekļa vietnē <http://unesdoc.unesco.org/images/0015/001560/156046e.pdf>.

procedūrām, kas noteiktas katros no šiem norādījumiem.

IV.2.3. Izmantošanas tiesības

129. Tiesības izmantot Konvencijas emblēmu bez iepriekšējas atļaujas saņemšanas atbilstoši tam, kā noteikts šajos norādījumos, ir vienīgi Konvencijas pārvaldes struktūrām, proti, Ģenerālajai asamblejai un Komitejai, kā arī Sekretariātam.

IV.2.4. Atļaujas izsniegšana

130. Konvencijas emblēmas izmantošanas atļaujas izsniegšana ir Konvencijas pārvaldes struktūru, proti, Ģenerālās asamblejas un Komitejas, privilēģija. Atsevišķos gadījumos, kas noteikti šajos norādījumos, pārvaldes struktūras pilnvaro Ģenerāldirektoru izsniegt šādas izmantošanas atļaujas citām institūcijām. Tiesības izsniegt Konvencijas emblēmas izmantošanas atļaujas nevar būt piešķirtas citām institūcijām.

131. Ģenerālā asambleja un Komiteja atļauj izmantot Konvencijas emblēmu, pieņemot attiecīgas rezolūcijas un lēmumus, jo īpaši gadījumā, kad pasākumus īsteno oficiālie partneri, tiek piešķirtas globālas vai reģionālas godalgas un dalībvalstīs notiek īpaši pasākumi. Ģenerālā asambleja un Komiteja pēc attiecīgās dalībvalsts pieprasījuma var izsniegt *UNESCO* nacionālajām komisijām vai citai pienācīgi izraudzītai iestādei atļauju izmantot emblēmu un risināt jautājumus, kas saistīti ar emblēmas izmantošanu valsts līmenī.

132. Konvencijas pārvaldes struktūrām jānodrošina, ka to rezolūcijās un lēmumos ir noteikti atļaujas izsniegšanas nosacījumi, kas atbilst šiem norādījumiem.

133. Ģenerāldirektors ir pilnvarots atļaut izmantot Konvencijas emblēmu saistībā ar patronāžas un līgumiskām attiecībām un partnerībām, kā arī konkrētos veicināšanas pasākumos.

134. Jebkurš lēmums, ar kuru tiek izsniegta Konvencijas emblēmas izmantošanas atļauja, ir jāpieņem, pamatojoties uz šādiem kritērijiem: i) ierosinātās asociatīvās saistības atbilstība Konvencijas mērķiem un uzdevumiem un ii) atbilstība Konvencijas principiem.

135. Pārvaldes struktūras var pieprasīt Ģenerāldirektoram nodot tām atsevišķus atļauju izsniegšanas gadījumus un/vai dažkārt vai regulāri iesniegt tām ziņojumus par konkrētiem izmantošanas un/vai atļaujas izsniegšanas gadījumiem, jo īpaši saistībā ar patronāžas piešķiršanu, partnerībām un komerciālu izmantošanu.

136. Ģenerāldirektors var nolemt nodot atsevišķus atļauju izsniegšanas gadījumus Konvencijas pārvaldes iestādēm.

IV.2.5. Kritēriji un nosacījumi, saskaņā ar kuriem emblēmu var izmantot saistībā ar patronāžu

137. Saistībā ar patronāžu emblēmu var atļaut izmantot dažādos pasākumos, piemēram, priekšnesumos, kinematogrāfiskos darbos un citos audiovizuālos ražojumos, publikācijās, kongresos, sanāksmēs, konferencēs, godalgu piešķiršanā un citos valsts un starptautiska līmeņa pasākumos, kā arī darbos, kas ietver nemateriālo kultūras mantojumu.

138. Procedūras, saskaņā ar kurām pieprasa Konvencijas emblēmas izmantošanu saistībā ar patronāžu, nosaka Sekretariāts atbilstoši šādiem kritērijiem un nosacījumiem:

a) kritēriji:

- i) ietekme – emblēmu var atļaut izmantot īpašos pasākumos, kas, visticamāk, reāli ietekmēs nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu un būtiski uzlabos Konvencijas atpazīstamību;

ii) ticamība – jāgūst pietiekama pārlicība par atbildīgajām personām (profesionālā pieredze un reputācija, atsauksmes un rekomendācijas, juridiskās un finanšu garantijas) un attiecīgajiem pasākumiem (īstenošanas iespējamība no politiskā, juridiskā, finanšu un tehniskā viedokļa);

b) nosacījumi:

iii) Konvencijas emblēmas izmantošanu saistībā ar patronāžu var pieprasīt Sekretariātam ne vēlāk kā trīs mēnešus pirms paredzētā laika posma pirmās dienas; atļauja izmantot Konvencijas emblēmu saistībā ar patronāžu tiek piešķirta rakstiski, un to piešķir vienīgi Ģenerāldirektors;

iv) ja pasākumi tiek īstenoti valsts līmenī, lēmumu par atļauju izmantot Konvencijas emblēmu saistībā ar patronāžu pieņem, pamatojoties uz obligātām konsultācijām ar dalībvalsti, kuras teritorijā attiecīgais pasākums tiek īstenots;

v) pietiekamā līmenī jānodrošina Konvencijas atpazīstamība, jo īpaši šim nolūkam izmantojot tās emblēmu;

vi) atļauju izmantot Konvencijas emblēmu saistībā ar patronāžu var piešķirt vienreizējiem pasākumiem vai regulāri notiekošiem pasākumiem; ja atļauja tiek piešķirta regulāri notiekošiem pasākumiem, jānosaka atļaujas derīguma termiņš, un atļauja ir periodiski jāatjauno.

139. Attiecīgās kopienas, grupas un, dažos gadījumos, indivīdi tiek aicināti izmantot Konvencijas emblēmu savos pasākumos un īpašos notikumos, kas veltīti Nemateriālā kultūras mantojuma, kam jānodrošina neatliekama saglabāšana, sarakstā vai Cilvēces nemateriālā kultūras mantojuma reprezentatīvajā sarakstā iekļautā kultūras mantojuma saglabāšanai un popularizēšanai, atbilstoši šajos norādījumos sniegtajiem nosacījumiem.

IV.2.6. Komerčiāla izmantošana un līgumiskas vienošanās

140. Jebkurās līgumiskās vienošanās starp Sekretariātu un ārējām organizācijām, kas paredz, ka šīs organizācijas izmantos Konvencijas emblēmu komerciālām vajadzībām (piemēram, partnerībā ar privātsektoru vai pilsonisko sabiedrību, kōppublikācijas vai kopražošanas līgumos, vai līgumos ar profesionāļiem vai personībām, kuras atbalsta Konvenciju), jābūt iekļautam standarta noteikumam par to, ka iepriekš rakstveidā jāpieprasa un jāsaņem atļauja izmantot emblēmu.

141. Atļaujas, kas tiek piešķirtas, pamatojoties uz šādu līgumisku vienošanos, ir spēkā vienīgi attiecībā uz paredzēto pasākumu.

142. Šajos norādījumos par “komerčiālu izmantošanu” uzskata ar Konvencijas emblēmu apzīmētu preču un pakalpojumu pārdošanu, ko veic galvenokārt peļņas gūšanas nolūkā. Jebkādai Konvencijas emblēmas komerčiālai izmantošanai nepieciešama Ģenerāldirektora skaidra atļauja, kas piešķirta atbilstoši konkrētas līgumiskas vienošanās noteikumiem. Ja emblēmas komerčiāla izmantošana ir tieši saistīta ar konkrētu elementu, kurš iekļauts sarakstā, Ģenerāldirektors var to atļaut pēc tam, kad ir apspriedies ar attiecīgo(-ajām) dalībvalsti(-īm).

143. Ja ir paredzama iepriekšējā punktā minētā peļņa, Ģenerāldirektoram jānodrošina, ka Nemateriālā kultūras mantojuma fonds saņem taisnīgu daļu no ienākumiem, un jānoslēdz līgums attiecībā uz projektu, tostarp jāvienojas par ienākumu sniegšanu Fondam. Šādas iemaksas Fondā veic saskaņā ar Nemateriālā kultūras mantojuma fonda Finanšu noteikumiem.

IV.2.7. Grafiskie standarti

144. Konvencijas emblēmu atveido atbilstoši precīziem grafiskajiem standartiem, kurus izstrādājis Sekretariāts un kuri publicēti Konvencijas tīmekļa vietnē, un tajā nedrīkst veikt izmaiņas.

IV.2.8. Aizsardzība

145. Ciktāl Konvencijas emblēma ir darīta zināma Parīzes savienības dalībvalstīm un šīs dalībvalstis to ir pieņēmušas atbilstīgi 1883. gadā pieņemtās un Stokholmā 1967. gadā pārskatītās Parīzes Konvencijas par rūpnieciskā īpašuma aizsardzību 6.ter pantam, *UNESCO* var izmantot Parīzes konvencijas dalībvalstu sistēmas, lai novērstu Konvencijas emblēmas izmantošanu gadījumos, kad šāda izmantošana nepatiesi norāda uz saistību ar *UNESCO* vai Konvenciju, vai jebkādu citu ļaunprātīgu izmantošanu.

146. Dalībvalstis ir aicinātas Sekretariātam darīt zināmus to iestāžu nosaukumus un adreses, kas atbildīgas par emblēmas izmantošanas administrēšanu.

147. Tie, kas lūdz atļauju izmantot emblēmu valsts līmenī, tiek aicināti konsultēties ar atbildīgajām valsts iestādēm. Sekretariāts informē atbildīgās valsts iestādes par atļauju izsniegšanas gadījumiem.

148. Atsevišķos gadījumos Konvencijas pārvaldes struktūras var uzdot Ģenerāldirektoram uzraudzīt Konvencijas emblēmas pareizu izmantošanu un dažos gadījumos uzsākt tiesvedību pret tās ļaunprātīgu izmantošanu.

149. Ģenerāldirektoram ir pienākums uzsākt tiesvedību gadījumos, kad Konvencijas emblēma tiek neatļauti izmantota starptautiskā līmenī. Valsts līmenī tas ir attiecīgo valsts iestāžu pienākums.

150. Sekretariātam un dalībvalstīm saziņā ar kompetentajām valsts institūcijām un saskaņā ar šiem norādījumiem ir cieši jāsadarbojas, lai novērstu jebkādu Konvencijas emblēmas neatļautu izmantošanu valsts līmenī.

V NODAĻA

ZIŅOJUMI KOMITEJAI

V.1. Dalībvalstu ziņojumi par Konvencijas īstenošanu

151. Visas Konvencijas dalībvalstis periodiski iesniedz Komitejai ziņojumus par likumdošanas, regulējošajiem un citiem pasākumiem, kas veikti saistībā ar Konvencijas īstenošanu. Dalībvalstis tiek aicinātas datus par Konvencijas īstenošanu papildināt ar informāciju, kuru sniegušas atbilstošās nevalstiskās organizācijas.

152. Dalībvalsts iesniedz Komitejai periodisko ziņojumu līdz 15. decembrim sestajā gadā pēc tā gada, kurā šī dalībvalsts deponējusi tās ratifikācijas, pieņemšanas vai apstiprināšanas dokumentu, un pēc tam iesniedz to ik pēc sešiem gadiem. Šāda ziņojuma sniegšanai izmanto veidlapu ICH-10, kas pieejama tīmekļa vietnē www.unesco.org/culture/ich vai pēc pieprasījuma no Sekretariāta. Ziņojumos iekļauj vienīgi veidlapā pieprasīto informāciju.

153. Dalībvalsts ziņo par likumdošanas, regulējošajiem un citiem pasākumiem, kas veikti valsts līmenī, lai īstenotu Konvenciju, tostarp:

- a) par tā nemateriālā kultūras mantojuma sarakstu izstrādi, kas atrodas tās teritorijā, kā norādīts Konvencijas 11. un 12. pantā;
- b) par citiem saglabāšanas pasākumiem, kas minēti Konvencijas 11. un 13. pantā, tostarp par:

- i) tādas vispārējas politikas pieņemšanu, kuras mērķis ir nemateriālā kultūras

-
- mantojuma vērtības vairošana sabiedrībā un šāda mantojuma saglabāšanas iekļaušana plānošanas programmās;
 - ii) zinātnisku, tehnisku un māksliniecisku pētījumu sekmēšanu, lai veiktu efektīvu saglabāšanu;
 - iii) ciktāl iespējams, piekļuves informācijai par nemateriālo kultūras mantojumu sekmēšanu, vienlaikus respektējot tradīciju, kas nosaka kārtību, kādā ir pieejami konkrēti mantojuma aspekti.

154. Dalībvalsts ziņo par likumdošanas, regulējošajiem un citiem pasākumiem, kas veikti valsts līmenī, lai stiprinātu institūciju kapacitāti attiecībā uz nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu, kā izklāstīts Konvencijas 13. pantā, tostarp:

- a) pilnvarojot vai izveidojot vienu vai vairākas kompetentas iestādes tās nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanai;
- b) stiprinot institūciju apmācību saistībā ar nemateriālā kultūras mantojuma pārvaldīšanu un šāda mantojuma tālāk nodošanu;
- c) izveidojot institūcijas nemateriālā kultūras mantojuma dokumentēšanai un, cik vien iespējams, atvieglinot piekļuvi tām.

155. Dalībvalsts ziņo par likumdošanas, regulējošajiem un citiem pasākumiem, kas veikti valsts līmenī, lai nodrošinātu nemateriālā kultūras mantojuma atzīšanu, cienīšanu un tā vērtības nostiprināšanu, jo īpaši par Konvencijas 14. pantā minētajiem pasākumiem:

- a) izglītojošām, izpratni veicinošām un informatīvām programmām;
- b) izglītības un mācību programmām, kas paredzētas attiecīgajām kopienām un grupām;
- c) kapacitātes stiprināšanas pasākumiem saistībā ar nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu;
- d) neformāliem zināšanu nodošanas paņēmieniem;
- e) izglītošanu par dabas un piemiņas vietu aizsardzību.

156. Dalībvalsts ziņo par pasākumiem, ko tā, lai īstenotu Konvenciju, veikusi divpusējā, apakšreģionālā, reģionālā un starptautiskā līmenī, tostarp par starptautiskās sadarbības pasākumiem, piemēram, par informācijas un pieredzes apmaiņu un citām kopīgām iniciatīvām, kas minētas Konvencijas 19. pantā.

157. Dalībvalsts ziņo par visu tās teritorijā esošo Cilvēces nemateriālā kultūras mantojuma reprezentatīvajā sarakstā iekļauto nemateriālā kultūras mantojuma elementu pašreizējo stāvokli. Dalībvalsts pievērš īpašu uzmanību dzimumu lomām un cenšas nodrošināt attiecīgo kopienu, grupu, dažos gadījumos, indivīdu un arī atbilstošu nevalstisko organizāciju pēc iespējas plašāku līdzdalību procesā, kura laikā attiecībā uz katru attiecīgo elementu tiek sagatavoti šādi ziņojumi, ietverot:

- a) elementa sociālās un kultūras funkcijas;
- b) tā dzīvotspējas novērtējumu un pašreizējo apdraudējumu, ja tāds ir;
- c) tā ieguldījumu saraksta mērķu sasniegšanā;
- d) centienus popularizēt vai stiprināt elementu, jo īpaši tādu pasākumu īstenošanu, kas varētu būt vajadzīgi pēc elementa iekļaušanas sarakstā;
- e) kopienu, grupu, indivīdu un arī atbilstošu nevalstisko organizāciju līdzdalība elementa saglabāšanā un to saistības attiecībā uz tā turpmāku saglabāšanu.

158. Dalībvalsts ziņo par Cilvēces nemateriālā kultūras mantojuma reprezentatīvajā

sarakstā iekļautā elementa institucionālo kontekstu, tostarp:

- a) par elementa pārvaldīšanā un/vai saglabāšanā iesaistīto(-ajām) kompetento(-ajām) iestādi(-ēm);
- b) par kopienas vai grupas organizāciju(-ām), kas saistīta(-as) ar elementu un tā saglabāšanu.

159. Dalībvalstis savlaicīgi sniedz atbildi uz tām adresētajiem Komitejas lūgumiem par papildinformācijas sniegšanu, ja tas vajadzīgs iepriekš minētajā 152. punktā norādīto termiņu starplaikā.

V.2. Dalībvalstu ziņojumi par Nemateriālā kultūras mantojuma, kam jānodrošina neatliekama saglabāšana, sarakstā iekļautajiem elementiem

160. Pēc Komitejas lūguma vai, galējas neatliekamības gadījumā, pēc konsultēšanās ar Komiteju katra dalībvalsts iesniedz Komitejai ziņojumus par tās teritorijā esošu un Nemateriālā kultūras mantojuma, kam jānodrošina neatliekama saglabāšana, sarakstā iekļautu nemateriālā kultūras mantojuma elementu stāvokli. Dalībvalsts šādu ziņojumu sagatavošanas procesā cenšas pēc iespējas plašāk iesaistīt attiecīgās kopienas, grupas un, dažos gadījumos, indivīdus, kā arī atbilstošās nevalstiskās organizācijas.

161. Šādus ziņojumus parasti iesniedz Komitejai līdz 15. decembrim ceturtajā gadā pēc gada, kurā attiecīgais elements tika iekļauts sarakstā, bet pēc tam – ik pēc četriem gadiem. Šādiem ziņojumiem izmanto veidlapu ICH-11, kas pieejama tīmekļa vietnē www.unesco.org/culture/ich vai pēc pieprasījuma no Sekretariāta. Ziņojumos sniedz vienīgi veidlapā pieprasīto informāciju. Iekļaušanas procesa laikā Komiteja var katrā atsevišķā gadījumā noteikt īpašu ziņošanas grafiku, kas ir prioritārs salīdzinājumā ar parasto četru gadu ciklu.

162. Dalībvalsts pievērš īpašu uzmanību dzimumu lomām un ziņo par elementa pašreizējo statusu, tostarp:

- a) tā sociālajām un kultūras funkcijām;
- b) tā dzīvotspējas novērtējumu un pašreizējo apdraudējumu;
- c) elementa saglabāšanas pasākumu rezultātiem, jo īpaši nominācijas laikā iesniegtā saglabāšanas plāna īstenošanu;
- d) kopienu, grupu, indivīdu un arī atbilstošo nevalstisko organizāciju līdzdalību elementa saglabāšanā un to saistībām attiecībā uz tā turpmāku saglabāšanu.

163. Dalībvalsts ziņo par sarakstā iekļautā elementa saglabāšanas institucionālo kontekstu, tostarp:

- a) tā saglabāšanā iesaistīto(-ajām) kompetento(-ajām) iestādi(-ēm);
- b) kopienas vai grupas organizāciju(-ām), kas saistīta(-as) ar elementu un tā saglabāšanu.

164. Dalībvalstis savlaicīgi sniedz atbildi uz tai adresētajiem Komitejas lūgumiem par papildinformācijas sniegšanu, ja tas vajadzīgs iepriekš minētajā 161. punktā norādīto termiņu starplaikā.

V.3. Ziņojumu saņemšana un izskatīšana

165. Pēc dalībvalstu ziņojumu saņemšanas Sekretariāts tos reģistrē un apstiprina to

saņemšanu. Ja ziņojums ir nepilnīgs, Sekretariāts sniedz dalībvalstij padomu, kā to pilnveidot.

166. Sekretariāts sniedz Komitejai pārskatu par visiem saņemtajiem ziņojumiem četras nedēļas pirms tās sesijas. Šie pārskati un ziņojumi tiek arī darīti pieejami apskatei tīmekļa vietnē.

167. Pēc sesijas, kurā Komiteja izskatījusi ziņojumus, tie informatīvos nolūkos tiek darīti pieejami sabiedrībai, ja vien izņēmuma gadījumos Komiteja nepieņem citu lēmumu.

V.4. To valstu, kuras nav Konvencijas dalībvalstis, ziņojumi par Cilvēces nemateriālā kultūras mantojuma reprezentatīvajā sarakstā iekļautiem elementiem

168. Šo norādījumu 157.–159. punkts un 165.–167. punkts pilnā mērā attiecas uz tām valstīm, kuras nav Konvencijas dalībvalstis un kuru teritorijās atrodas elementi, kas atzīti par Meistardarbiem un iekļauti Cilvēces nemateriālā kultūras mantojuma reprezentatīvajā sarakstā, un kuras ir piekritušas atzīt visas attiecīgās tiesības un pienākumus.

169. Valstis, kas nav dalībvalstis, iesniedz šādus ziņojumus Komitejai līdz 2014. gada 15. decembrim un pēc tam – ik pēc sešiem gadiem. Šādiem ziņojumiem izmanto veidlapu ICH-10, kas pieejama tīmekļa vietnē www.unesco.org/culture/ich vai pēc pieprasījuma no Sekretariāta. Ziņojumos sniedz vienīgi veidlapā pieprasīto informāciju.

VI NODAĻA

NEMATERIĀLĀ KULTŪRAS MANTOJUMA SAGLABĀŠANA UN ILGTSPĒJĪGA ATTĪSTĪBA VALSTS LĪMENĪ

170. Lai efektīvi īstenotu Konvenciju, dalībvalstis cenšas, izmantojot visus piemērotos līdzekļus, atzīt nemateriālā kultūras mantojuma svarīgumu un stiprināt nemateriālā kultūras mantojuma kā ilgtspējīgu attīstību veicinoša faktora un garantijas nozīmi, kā arī pilnīgi integrēt nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu to attīstības plānos, politikā un programmās visos līmeņos. Atzīstot savstarpēju atkarību, kas pastāv starp nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu un ilgtspējīgu attīstību, dalībvalstis savos saglabāšanas centienos tiecas uzturēt līdzsvaru starp trīs ilgtspējīgas attīstības dimensijām (ekonomisko, sociālo un vides dimensiju), kā arī to savstarpējo atkarību ar mieru un drošību, un šajā saistībā veicina sadarbību ar attiecīgajiem ekspertiem, kultūras starpniekiem un mediatoriem, piemērojot līdzdalības pieeju. Dalībvalstis atzīst nemateriālā kultūras mantojuma dinamisko raksturu gan pilsētas, gan lauku vidē un saglabāšanas centienus piemēro vienīgi attiecībā uz tādu nemateriālo kultūras mantojumu, kas nav pretrunā spēkā esošajiem starptautiskajiem cilvēktiesību dokumentiem un kopienu, grupu un indivīdu savstarpējās cieņas un ilgtspējīgas attīstības prasībām.

171. Ciktāl dalībvalstu attīstības plāni, politika un programmas ir saistītas ar nemateriālo kultūras mantojumu vai var ietekmēt tā dzīvotspēju, dalībvalstis cenšas:

- a) nodrošināt, cik iespējams, plašu to kopienu, grupu un, dažos gadījumos, indivīdu līdzdalību, kas rada, uztur un nodod tālāk šādu mantojumu, un aktīvi iesaistīt tos šādu plānu, politikas un programmu izstrādē un īstenošanā;
- b) nodrošināt, ka morālajā un materiālajā ziņā attiecīgās kopienas, grupas un, dažos gadījumos, indivīdi ir galvenie labuma guvēji no šādiem plāniem, politikas un programmām;
- c) nodrošināt, ka šādos plānos, politikā un programmās ir ievēroti ētiskie apsvērumi, tiem nav nelabvēlīgas ietekmes uz attiecīgā nemateriālā kultūras mantojuma dzīvotspēju un tie neatrauj šo mantojumu no tā konteksta vai dabiskās vides;
- d) veicināt sadarbību ar ilgtspējīgas attīstības ekspertiem un kultūras starpniekiem

nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanas pienācīgai integrēšanai plānos, politikā un programmās gan kultūras nozarē, gan ārpus tās.

172. Dalībvalstis cenšas pilnīgi apzināt visu attīstības plānu un programmu potenciālo un faktisko ietekmi uz nemateriālo kultūras mantojumu, jo īpaši ietekmes uz vidi, sociālās ietekmes, ekonomiskās ietekmes un ietekmes uz kultūru novērtēšanas procesos.

173. Dalībvalstis cenšas atzīt, veicināt un stiprināt nemateriālā kultūras mantojuma kā stratēģiska ilgtspējīgas attīstības resursa nozīmi. Šajā saistībā dalībvalstis tiek aicinātas:

a) sekmēt zinātnisku izpēti un pētījumu metodoloģijas izstrādi (tostarp to, ko veic pašas kopienas un grupas), kuras mērķis ir izprast ar nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu saistīto jautājumu daudzveidību kopienu, grupu un indivīdu tiesību aizsardzības jomā;

b) ieviest atbilstošus juridiskus, tehniskus, administratīvus un finanšu pasākumus, jo īpaši, piemērojot intelektuālā īpašuma tiesības, tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību un citu atbilstošu tiesisko aizsardzību, lai nodrošinātu, ka to kopienu, grupu un indivīdu tiesības, kas rada, uztur un nodod tālāk nemateriālo kultūras mantojumu, tiek pienācīgi aizsargātas pasākumos, kuros tiek veicināta izpratne par viņu mantojumu, un komercdarbībā.

174. Dalībvalstis cenšas nodrošināt, ka to saglabāšanas plāni un programmas pilnīgi ietver visas sabiedrības daļas un slāņus, tostarp pamatiedzīvotājus, migrantus, imigrantus, bēgļus, dažāda vecuma un dzimuma cilvēkus, personas ar invaliditāti un neaizsargāto grupu locekļus, atbilstoši Konvencijas 11. pantam.

175. Dalībvalstis tiek aicinātas sekmēt zinātnisku izpēti un pētījumu metodoloģijas izstrādi (tostarp to, ko veic pašas kopienas, grupas, un nevalstiskās organizācijas), kuras mērķis ir izprast to, kā nemateriālais kultūras mantojums veicina ilgtspējīgu attīstību un kāda ir nemateriālā kultūras mantojuma kā resursa nozīme attīstības problēmu risināšanā, un demonstrēt tā vērtību ar skaidriem pierādījumiem, tostarp ar atbilstošiem rādītājiem, ja iespējams.

176. Dalībvalstis cenšas nodrošināt, ka nemateriālā kultūras mantojuma iekļaušana Konvencijas sarakstos atbilstoši Konvencijas 16. un 17. pantam un labākās saglabāšanas prakses izraudzīšanās atbilstoši Konvencijas 18. pantam ir izmantota, lai veicinātu Konvencijā noteiktos saglabāšanas mērķus un ilgtspējīgu attīstību, un netiek izmantota tādā veidā, kas kaitē nemateriālajam kultūras mantojumam un attiecīgajām kopienām, grupām vai indivīdiem, jo īpaši īstermiņa ekonomiskā labuma gūšanai.

VI.1. Iekļaujoša sociālā attīstība

177. Dalībvalstis tiek aicinātas atzīt, ka iekļaujoša sociālā attīstība ietver tādus jautājumus kā ilgtspējīga pārtikas drošība, kvalitatīva veselības aprūpe, visiem pieejama kvalitatīva izglītība, dzimumu līdztiesība un drošas ūdensapgādes un kanalizācijas pieejamība un ka šo mērķu pamatā jābūt iekļaujošai pārvaldībai un iespējai cilvēkiem brīvi izvēlēties savu vērtību sistēmu.

VI.1.1. Pārtikas drošība

178. Dalībvalstis cenšas nodrošināt, ka tiek atzītas, cienītas un stiprinātas tās zināšanas un paņēmieni zemkopības, zvejniecības, medniecības, lopkopības, pārtikas vākšanas, pārtikas sagatavošanas un pārtikas konservēšanas jomā, tostarp rituāli un uzskati, kas veicina pārtikas drošību un pareizu uzturu un ko kopienas, grupas un, dažos gadījumos, arī indivīdi

atzīst par daļu no sava nemateriālā kultūras mantojuma. Šajā saistībā dalībvalstis tiek aicinātas:

- a) sekmēt zinātnisku izpēti un pētījumu metodoloģijas izstrādi (tostarp to, ko veic pašas kopienas vai grupas), kuras mērķis ir izprast šo zināšanu un paņēmienu daudzveidību, demonstrēt to efektivitāti, noteikt un popularizēt to, kā šīs zināšanas un paņēmieni palīdz uzturēt bioloģisko daudzveidību lauksaimniecībā, nodrošināt pārtikas drošību un stiprināt to noturību pret klimata izmaiņām;
- b) ieviest atbilstošus juridiskus, tehniskus, administratīvus un finanšu pasākumus, tostarp kodeksus vai citus ētikas dokumentus, lai veicinātu un/vai regulētu piekļuvi zemkopības, zvejniecības, medniecības, lopkopības, pārtikas vākšanas, pārtikas gatavošanas un pārtikas konservēšanas zināšanām un paņēmieniem, ko kopienas, grupas un, dažos gadījumos, arī indivīdi atzīst par daļu no sava nemateriālā kultūras mantojuma, kā arī šo zināšanu un paņēmienu radītā labuma godīgu sadali un nodrošinātu šādu zināšanu un paņēmienu tālāknodošanu;
- c) ieviest atbilstošus juridiskus, tehniskus, administratīvus un finanšu pasākumus, lai atzītu un nodrošinātu cieņu pret kopienas un grupas paražu tiesībām uz tām zemes, jūras un mežu ekosistēmām, kas nepieciešamas to zemkopības, zvejniecības, lopkopības un pārtikas vākšanas zināšanu un paņēmienu piemērošanai, kurus kopienas, grupas un, dažos gadījumos, arī indivīdi atzīst par daļu no sava nemateriālā kultūras mantojuma.

VI.1.2. Veselības aprūpe

179. Dalībvalstis cenšas nodrošināt to veselības aizsardzības paņēmienu atzīšanu, cienīšanu un stiprināšanu, kurus kopienas, grupas un, dažos gadījumos, arī indivīdi atzīst par daļu no sava nemateriālā kultūras mantojuma un kuri veicina to labklājību, tostarp saistītās zināšanas, ģenētiskos resursus, paņēmienus, izpausmes, rituālus un uzskatus, un izmantot to potenciālu, lai veicinātu visiem pieejamas kvalitatīvas veselības aprūpes nodrošināšanu. Šajā saistībā dalībvalstis tiek aicinātas:

- a) sekmēt zinātnisku izpēti un pētījumu metodoloģijas izstrādi (tostarp to, ko veic pašas kopienas vai grupas), kuras mērķis ir izprast to veselības aprūpes paņēmienu daudzveidību, ko kopienas, grupas un, dažos gadījumos, arī indivīdi atzīst par daļu no sava nemateriālā kultūras mantojuma, demonstrēt to funkcijas un efektivitāti un noteikt devumu, ko tie sniedz veselības aprūpes vajadzību apmierināšanā;
- b) ieviest atbilstošus juridiskus, tehniskus, administratīvus un finanšu pasākumus, apspriežoties ar zināšanu turētājiem, dziedniekiem un praktizētājiem, lai veicinātu piekļuvi zināšanām par dziedināšanu un izejmateriāliem, līdzdalību dziedināšanas pasākumos un tādu zināšanu un paņēmienu tālāknodošanu, ko kopienas, grupas un, dažos gadījumos, arī indivīdi atzīst par daļu no sava nemateriālā kultūras mantojuma, vienlaikus ar cieņu izturoties pret ierasto praksi, kas nosaka kārtību, kādā ir pieejami konkrēti šo zināšanu un paņēmienu aspekti;
- c) stiprināt sadarbību un komplementaritāti starp dažādiem veselības aprūpes paņēmieniem un sistēmām.

VI.1.3. Kvalitatīva izglītība

180. Dalībvalstis, izmantojot visus piemērotos līdzekļus, savās izglītības sistēmās un politikā cenšas nodrošināt nemateriālā kultūras mantojuma atzīšanu, cienīšanu un tā vērtības nostiprināšanu sabiedrībā, uzsverot tā īpašo nozīmi vērtību un dzīvei nepieciešamo iemaņu tālāknodošanā un ilgtspējīgas attīstības veicināšanā, jo īpaši, īstenojot īpašas

izglītības un apmācību programmas attiecīgajās kopienās un grupās un izmantojot neformālus zināšanu tālāk nodošanas līdzekļus. Šajā saistībā dalībvalstis tiek aicinātas:

a) ieviest atbilstošus juridiskus, tehniskus, administratīvus un finansiālus pasākumus, kuru mērķis ir:

a.i) nodrošināt, ka izglītības sistēmas veicina cieņu pret sevi, savu kopienu vai grupu, savstarpēju cieņu pret citiem un nekādā gadījumā neatsvešina cilvēkus no to nemateriālā kultūras mantojuma, neraksturo to kopienas vai grupas kā tādas, kas nepiedalās laikmetīgajā dzīvē, vai citādi nekaitē to tēlam;

a.ii) nodrošināt, ka nemateriālais kultūras mantojums ir iespējami pilnīgi integrēts visu attiecīgo disciplīnu izglītības programmu saturā gan kā patstāvīgs temats, gan kā līdzeklis citu priekšmetu izskaidrošanai vai demonstrēšanai mācību programmas, savstarpēji saistītu mācību programmu vai ārpuskolas līmenī;

a.iii) papildus novatoriskiem saglabāšanas paņēmieniem atzīt to nemateriālā kultūras mantojuma tālāk nodošanas veidu un paņēmieni nozīmi, kurus pašas kopienas, grupas un, dažos gadījumos, arī indivīdi atzīst par daļu no sava nemateriālā kultūras mantojuma, un izmantot to potenciālu formālās un neformālās izglītības sistēmās;

b) stiprināt sadarbību un komplementaritāti starp dažādiem izglītības paņēmieniem un sistēmām;

c) sekmēt zinātnisku izpēti un pētījumu metodoloģijas izstrādi (tostarp to, ko veic pašas kopienas un grupas), kuras mērķis ir izprast to pedagoģisko metožu daudzveidību, ko kopienas, grupas un, dažos gadījumos, arī indivīdi atzīst par daļu no sava nemateriālā kultūras mantojuma, un novērtēt to efektivitāti un piemērotību integrēšanai citā izglītības kontekstā;

d) veicināt izglītošanu par bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu un ilgtspējīgu izmantošanu, un to dabas objektu un piemiņas vietu aizsardzību, kas nepieciešamas nemateriālā kultūras mantojuma izpausmēm.

VI.1.4. Dzimumu līdztiesība

181. Dalībvalstis cenšas veicināt to, lai nemateriālais kultūras mantojums un tā saglabāšana uzlabotu dzimumu līdztiesību un mazinātu dzimumu diskrimināciju, vienlaikus atzīstot, ka kopienas un grupas ar nemateriālā kultūras mantojuma starpniecību nodod savas ar dzimumu saistītās vērtības, normas un gaidas un ka tāpēc tas rada labvēlīgu kontekstu grupas un kopienas locekļu dzimuma identitātes veidošanai. Šajā saistībā dalībvalstis tiek aicinātas:

a) izmantot nemateriālā kultūras mantojuma un tā saglabāšanas potenciālu, lai radītu vienotu telpu dialogam par to, kā vislabāk panākt dzimumu līdztiesību, ņemot vērā visu ieinteresēto pušu dažādās perspektīvas;

b) popularizēt svarīgo lomu, kas nemateriālajam kultūras mantojumam un tā saglabāšanai var būt savstarpējas cieņas veidošanā starp kopienām un grupām, kuru locekļiem var būt atšķirīgi priekšstati par dzimumiem;

c) palīdzēt kopienām un grupām izvērtēt sava nemateriālā kultūras mantojuma izpausmju ietekmi uz dzimumu līdztiesības uzlabošanu un potenciālo ieguldījumu šajā jomā un ņemt vērā šādas izvērtēšanas rezultātus lēmumos par šādu izteiksmes formu saglabāšanu, praktizēšanu, tālāk nodošanu un popularizēšanu starptautiskā līmenī;

d) sekmēt zinātnisku izpēti un pētījumu metodoloģijas izstrādi (tostarp to, ko veic

pašas kopienas un grupas), kuru mērķis ir izprast dzimumu lomu daudzveidību konkrētās nemateriālā kultūras mantojuma izpausmēs;

e) nodrošināt dzimumu līdztiesību saglabāšanas pasākumu plānošanā, pārvaldībā un īstenošanā visos līmeņos un visos kontekstos, lai pilnīgi izmantotu visu sabiedrības locekļu atšķirīgās perspektīvas.

VI.1.5. Piekļuve tīram un drošam ūdenim un ilgtspējīga ūdens izmantošana

182. Dalībvalstis cenšas nodrošināt tādu ūdens resursu apsaimniekošanas sistēmu pastāvēšanu, ko kopienas, grupas un, dažos gadījumos, indivīdi atzīst par daļu no sava nemateriālā kultūras mantojuma un kas veicina vienlīdzīgu piekļuvi drošam dzeramajam ūdenim un ilgtspējīgu ūdens izmantošanu, jo īpaši lauksaimniecībā un citos iztikas nodrošināšanas pasākumos. Šajā saistībā dalībvalstis tiek aicinātas:

a) sekmēt zinātnisku izpēti un pētījumu metodoloģijas izstrādi (tostarp to, ko veic pašas kopienas vai grupas), kuras mērķis ir izprast to ūdens resursu apsaimniekošanas sistēmu daudzveidību, ko kopienas, grupas un, dažos gadījumos, arī indivīdi atzīst par daļu no sava nemateriālā kultūras mantojuma, un noteikt to devumu vides un ar ūdens resursiem saistītu attīstības vajadzību apmierināšanā, kā arī to, kā stiprināt to noturību pret klimata pārmaiņām;

b) ieviest atbilstošus juridiskus, tehniskus, administratīvus un finansiālus pasākumus ar mērķi noteikt, uzlabot un popularizēt šādas sistēmas, lai risinātu ūdens resursu vajadzības un ar klimata pārmaiņām saistītās problēmas vietējā, valsts un starptautiskā līmenī.

VI.2. Iekļaujoša ekonomiskā attīstība

183. Dalībvalstis tiek aicinātas pieņemt, ka nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšana veicina iekļaujošu ekonomisku attīstību, un šajā saistībā atzīt, ka ilgtspējīga attīstība ir atkarīga no stabilas, taisnīgas un iekļaujošas ekonomiskās izaugsmes, pamatojoties uz ilgtspējīgiem ražošanas un patēriņa modeļiem, un ka tai nepieciešama nabadzības un nevienlīdzības samazināšana, produktīvs un pienācīgs darbs un arī piekļuves nodrošināšana lētai, uzticamai, ilgtspējīgai, atjaunojamai un modernai enerģijai, kas pieejama visiem, un pakāpeniskai resursu izmantošanas efektivitātes uzlabošanai patēriņā un ražošanā.

184. Dalībvalstis cenšas pilnīgi izmantot nemateriālo kultūras mantojumu kā ietekmīgu līdzekli iekļaujošā un taisnīgā ekonomiskajā attīstībā, kurā ietverti dažādi ražošanas pasākumu veidi (gan tādi, kuru vērtība ir izsakāma naudas izteiksmē, gan tādi, kuriem nav šādas vērtības) un kura stiprina vietējo ekonomiku. Šajā saistībā dalībvalstis tiek aicinātas ar cieņu izturēties pret šāda mantojuma raksturu un īpašajiem attiecīgo kopienu, grupu vai indivīdu apstākļiem, jo īpaši pret izvēlēto mantojuma kolektīvās vai individuālās pārvaldības veidu, vienlaikus nodrošinot tiem nepieciešamos apstākļus radošām izpausmēm un veicinot godīgu tirdzniecību un ētiskas ekonomiskās attiecības.

VI.2.1. Ienākumu radīšana un ilgtspējīgi iztikas līdzekļi

185. Dalībvalstis cenšas atzīt, veicināt un uzlabot nemateriālā kultūras mantojuma devumu kopienas, grupu un indivīdu ienākumu radīšanā un iztikas līdzekļu nodrošināšanā. Šajā saistībā dalībvalstis tiek aicinātas:

a) sekmēt zinātnisku izpēti un pētījumu metodoloģijas izstrādi (tostarp to, ko veic

pašas kopienas vai grupas), kuras mērķis ir noteikt un novērtēt iespējas, ko nemateriālais kultūras mantojums piedāvā attiecīgajām kopienām, grupām un indivīdiem ienākumu radīšanai un iztikas līdzekļu nodrošināšanai, īpašu uzmanību pievēršot tā nozīmei citu ienākumu veidu papildināšanā;

b) ieviest atbilstošus juridiskus, tehniskus, administratīvus un finansiālus pasākumus, kuru mērķis ir:

- b.i) paplašināt kopienām, grupām un indivīdiem iespējas gūt ienākumus un nodrošināt iztikas līdzekļus, lai būtu iespējams nodrošināt viņu nemateriālā kultūras mantojuma ilgtspējīgu praktizēšanu, tālāknodošanu un saglabāšanu;
- b.ii) nodrošināt, ka attiecīgās kopienas, grupas un indivīdi ir tādu ienākumu galvenie saņēmēji, kas gūti, pamatojoties uz viņu nemateriālo kultūras mantojumu, un ka viņiem šie ienākumi netiek atņemti, lai radītu ienākumus citiem.

VI.2.2. Produktīva nodarbinātība un pienācīgs darbs

186. Dalībvalstis cenšas atzīt, veicināt un uzlabot devumu, ko nemateriālais kultūras mantojums sniedz kopienām, grupām un indivīdiem produktīvas nodarbinātības un pienācīga darba ziņā. Šajā saistībā dalībvalstis tiek aicinātas:

- a) sekmēt zinātnisku izpēti un pētījumu metodoloģijas izstrādi (tostarp to, ko veic pašas kopienas vai grupas), kuras mērķis ir noteikt un novērtēt iespējas, ko nemateriālais kultūras mantojums piedāvā attiecīgajām kopienām, grupām un indivīdiem produktīvas nodarbinātības un pienācīga darba nodrošināšanai, īpašu uzmanību pievēršot tā pielāgojamībai ģimenes un māsājniecības apstākļiem un saistībai ar citiem nodarbinātības veidiem;
- b) ieviest atbilstošus juridiskus, tehniskus, administratīvus un finansiālus pasākumus, tostarp nodokļu atvieglojumus, kuru mērķis ir:

- b.i) veicināt produktīvu nodarbinātību un pienācīgu darbu kopienām, grupām un indivīdiem viņu nemateriālā kultūras mantojuma praktizēšanas un tālāknodošanas jomā, vienlaikus darot viņiem pieejamu sociālo nodrošinājumu un pabalstus;
- b.ii) nodrošināt, ka attiecīgās kopienas, grupas un indivīdi ir galvenie labuma guvēji no darba iespējām, kas saistītas ar viņu nemateriālo kultūras mantojumu, un ka viņiem šīs iespējas netiek atņemtas, jo īpaši, lai radītu darbu citiem.

VI.2.3. Tūrisma ietekme uz nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu un otrādi

187. Dalībvalstis cenšas nodrošināt, ka jebkuros ar tūrismu saistītos pasākumos, ko īsteno valstis vai valsts vai privātas organizācijas, tiek ievērota pienācīga cieņa pret to teritorijās esošo nemateriālo kultūras mantojumu un ar to saistīto kopienu, grupu un indivīdu tiesībām, centieniem un vēlmēm. Šajā saistībā dalībvalstis tiek aicinātas:

- a) novērtēt (gan vispārīgā nozīmē, gan šaurākā nozīmē) nemateriālā kultūras mantojuma potenciālu ilgtspējīga tūrisma nodrošināšanā un tūrisma ietekmi uz nemateriālo kultūras mantojumu un attiecīgo kopienu, grupu un indivīdu ilgtspējīgu attīstību, īpašu uzmanību pievēršot iespējamās ietekmes prognozēšanai pirms pasākumu uzsākšanas;
- b) ieviest atbilstošus juridiskus, tehniskus, administratīvus un finansiālus pasākumus, kuru mērķis ir:

-
- b.i) nodrošināt, ka attiecīgās kopienas, grupas un indivīdi ir galvenie labuma guvēji no jebkāda tūrisma, kas saistīts ar to nemateriālo kultūras mantojumu, vienlaikus veicinot viņu vadošo lomu šāda tūrisma pārvaldībā;
 - b.ii) nodrošināt, ka šāds tūrisms nekādā veidā nesamazina vai neapdraud šā mantojuma dzīvotspēju, sociālās funkcijas un kultūras nozīmi;
 - b.iii) kontrolēt tūrisma nozarē iesaistīto personu īstenotos pasākumus un to personu uzvedību, kuri piedalās tajos kā tūristi.

VI.3. Vides ilgtspēja

188. Dalībvalstis tiek aicinātas atzīt nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanas devumu vides ilgtspējai, to, ka vides ilgtspējai ir nepieciešama ilgtspējīga dabas resursu pārvaldība, bioloģiskās daudzveidības saglabāšana un ilgtspējīga izmantošana, kas savukārt varētu gūt labumu no padziļinātas zinātniskas izpratnes un no dalīšanās ar zināšanām par klimata pārmaiņām, dabas apdraudējumiem, vides un dabas resursu ierobežojumiem, un to, ka ir būtiski stiprināt neaizsargāto iedzīvotāju grupu noturību pret klimata pārmaiņām un dabas katastrofām.

VI.3.1. Zināšanas un paražas, kas saistītas ar dabu un Visumu

189. Dalībvalstis cenšas nodrošināt zināšanu un paražu, kas saistītas ar dabu un Visumu, atzīšanu, cienīšanu, izplatīšanu un stiprināšanu, ko kopienas, grupas un, dažos gadījumos, arī indivīdi atzīst par daļu no sava nemateriālā kultūras mantojuma un kas veicina vides ilgtspēju, atzīstot to spēju attīstīties, izmantojot to potenciālu bioloģiskās daudzveidības aizsardzībā un dabas resursu ilgtspējīgā pārvaldībā. Šajā saistībā dalībvalstis tiek aicinātas:

- a) atzīt kopienas, grupas un indivīdus kā zināšanu par dabu un Visumu nesējus un kā būtiskus dalībniekus vides ilgtspējas sasniegšanā;
- b) sekmēt zinātnisku izpēti un pētījumu metodoloģijas izstrādi (tostarp to, ko veic pašas kopienas un grupas), kuras mērķis ir izprast tās bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas, dabas resursu pārvaldības un resursu ilgtspējīgas izmantošanas sistēmas, ko kopienas, grupas un dažos gadījumos arī indivīdi atzīst par daļu no sava nemateriālā kultūras mantojuma, demonstrēt to efektivitāti, vienlaikus veicinot starptautisko sadarbību labas prakses identificēšanai un izplatīšanai;
- c) ieviest atbilstošus juridiskus, tehniskus, administratīvus un finansiālus pasākumus, kuru mērķis ir:
 - c.i) veicināt piekļuvi tradicionālajām zināšanām par dabu un Visumu un to tālāk nodošanu, vienlaikus ar cieņu izturoties pret ierasto praksi, kas nosaka kārtību, kādā ir pieejami noteikti šo zināšanu aspekti;
 - c.ii) saglabāt un aizsargāt tos dabas objektus, kuru pastāvēšana ir būtiska nemateriālā kultūras mantojuma izpaušanai.

VI.3.2. Nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanas ietekme uz vidi

190. Dalībvalstis cenšas atzīt nemateriālā kultūras mantojuma prakses un saglabāšanas pasākumu potenciālo un faktisko ietekmi uz vidi, īpašu uzmanību pievēršot to pastiprināšanas iespējamajām sekām. Šajā saistībā dalībvalstis tiek aicinātas:

- a) sekmēt zinātnisku izpēti un pētījumu metodoloģijas izstrādi (tostarp to, ko veic pašas kopienas un grupas), kuras mērķis ir izprast šādu ietekmi;

b) ieviest atbilstošus juridiskus, tehniskus, administratīvus un finansiālus pasākumus, lai veicinātu videi draudzīgu praksi un mazinātu iespējamo kaitīgo ietekmi.

VI.3.3. Kopienas noturība pret dabas katastrofām un klimata pārmaiņām

191. Dalībvalstis cenšas nodrošināt ar ģeozinātņi, jo īpaši ar klimatu, saistīto zināšanu un prakses atzīšanu, cienīšanu un stiprināšanu un to potenciāla izmantošanu dabas katastrofu riska mazināšanā un seku likvidēšanā, jo īpaši stiprinot sociālo kohēziju un mazinot klimata pārmaiņu ietekmi. Šajā saistībā dalībvalstis tiek aicinātas:

- a) atzīt kopienas, grupas un indivīdus kā tradicionālo zināšanu par ģeozinātņi, jo īpaši par klimatu, nesējus;
- b) sekmēt zinātnisku izpēti un pētījumu metodoloģijas izstrādi (tostarp to, ko veic pašas kopienas un grupas), kuras mērķis ir izprast un demonstrēt to zināšanu par katastrofu riska mazināšanu, katastrofu seku likvidēšanu, piemērošanos klimatam un klimata pārmaiņu mazināšanu efektivitāti, ko kopienas, grupas un, dažos gadījumos, arī indivīdi atzīst par daļu no to nemateriālā kultūras mantojuma, vienlaikus uzlabojot kopienas, grupas un indivīdu spēju risināt ar klimata pārmaiņām saistītās problēmas, uz kurām pastāvošās zināšanas var nesniegt atbildes;
- c) ieviest atbilstošus juridiskus, tehniskus, administratīvus un finansiālus pasākumus, kuru mērķis ir:

- c.i) veicināt piekļuvi tām zināšanām par Zemi un klimatu, kuras kopienas, grupas un, dažos gadījumos, arī indivīdi atzīst par daļu no sava nemateriālā kultūras mantojuma, un šādu zināšanu tālāk nodošanu, vienlaikus izturoties ar cieņu pret ierasto praksi, kas nosaka kārtību, kādā ir pieejami noteikti šo zināšanu aspekti;
- c.ii) pilnīgi integrēt kopienas, grupas un indivīdus, kas ir šādu zināšanu nesēji, katastrofu riska mazināšanas, katastrofu seku novēršanas un pielāgošanās klimata pārmaiņām un klimata pārmaiņu mazināšanas sistēmās un programmās.

VI.4. Nemateriālais kultūras mantojums un miers

192. Dalībvalstis tiek aicinātas atzīt nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanas devumu tādu miermīlīgu, taisnīgu un iekļaujošu sabiedrību veidošanā, kuru pamatā ir cilvēktiesību (tostarp tiesību uz attīstību) ievērošana un kurās nevalda bailes un vardarbība. Ilgtspējīgu attīstību nav iespējams nodrošināt, ja nepastāv miers un drošība, savukārt miers un drošība būs apdraudēti, ja nebūs nodrošināta ilgtspējīga attīstība.

193. Dalībvalstīm jācenšas atzīt, veicināt un stiprināt tādu nemateriālā kultūras mantojuma praksi, apliecinājumus un izpausmes, kas pēc būtības ir miermīlīgas un mieru vairojošas, vieno kopienas, grupas un indivīdus un nodrošina apmaiņu, dialogu un savstarpēju sapratni. Dalībvalstis arī cenšas pilnīgi saprast to, kā saglabāšanas pasākumi veicina miera nodrošināšanu.

VI.4.1. Sociālā kohēzija un līdztiesība

194. Dalībvalstīm jācenšas atzīt un veicināt nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanas devumu sociālajai kohēzijai, visu diskriminācijas formu izskaušanai un kopienu un grupu sociālās struktūras vispusīgai stiprināšanai. Šajā saistībā dalībvalstis tiek aicinātas pievērst īpašu uzmanību tām praksēm, izpausmēm un zināšanām, kas palīdz kopienām, grupām un indivīdiem pārvarēt un risināt ar dzimumu, ādas krāsu, etnisko piederību, izcelsmi, šķirām un atrašanās vietām saistītās atšķirības, un tām, kas plaši ietver visas sabiedrības daļas un

slāņus, tostarp pamatiedzīvotājus, migrantus, imigrantus, bēgļus, dažādu vecumu un dzimumu cilvēkus, personas ar invaliditāti un atstumto grupu locekļus.

VI.4.2. Strīdu novēršana un risināšana

195. Dalībvalstīm jācenšas atzīt, veicināt un stiprināt nemateriālā kultūras mantojuma devumu strīdu novēršanā un konfliktu miermīlīgā atrisināšanā. Šajā saistībā dalībvalstis tiek aicinātas:

- a) sekmēt zinātnisku izpēti un pētījumu metodoloģijas izstrādi (tostarp to, ko veic pašas kopienas un grupas), kuras mērķis ir demonstrēt nemateriālā kultūras mantojuma izpausmes, praksi un apliecinājumus kā strīdu novēršanu un konfliktu miermīlīgu atrisināšanu veicinošus faktorus;
- b) ieviest atbilstošus juridiskus, tehniskus, administratīvus un finansiālus pasākumus, kuru mērķis ir:
 - b.i) nodrošināt atbalstu šādām izpausmēm, praksei un apliecinājumiem;
 - b.ii) integrēt tos valsts programmās un politikā;
 - b.iii) samazināt to neaizsargātību konfliktu laikā un pēc konfliktiem;
 - b.iv) pieņemt tos kā papildinājumu citiem juridiskiem un administratīviem strīdu novēršanas un konfliktu miermīlīgas atrisināšanas mehānismiem.

VI.4.3. Miera un drošības atjaunošana

196. Dalībvalstīm jācenšas pilnīgi izmantot nemateriālā kultūras mantojuma potenciālu miera atjaunošanā, pušu samierināšanā, drošības atjaunošanā un kopienu, grupu un indivīdu atgūšanās veicināšanā. Šajā saistībā dalībvalstis tiek aicinātas:

- a) sekmēt zinātnisku izpēti un pētījumu metodoloģijas izstrādi (tostarp to, ko veic pašas kopienas un grupas), kuras mērķis ir izprast to, kā nemateriālais kultūras mantojums var veicināt miera atjaunošanu, pušu samierināšanu, drošības atjaunošanu un kopienu, grupu un indivīdu atgūšanos;
- b) veicināt juridiskus, tehniskus, administratīvus un finanšu pasākumus, kas integrē šādu nemateriālo kultūras mantojumu tādās valsts programmās un politikā, kuru mērķis ir atjaunot mieru, samierināt puses, atjaunot drošību un nodrošināt kopienas, grupu un indivīdu atgūšanos.

VI.4.4. Ilgstoša miera nodrošināšana

197. Dalībvalstīm jācenšas atzīt, veicināt un vairot kopienu, grupu un indivīdu nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanas devumu ilgstoša miera nodrošināšanā. Šajā saistībā dalībvalstis tiek aicinātas:

- a) ar cieņu izturēties pret pamatiedzīvotāju, migrantu, imigrantu, bēgļu, dažādu vecumu un dzimumu cilvēku, personu ar invaliditāti un neaizsargāto grupu locekļu nemateriālo kultūras mantojumu to saglabāšanas centienos;
- b) pilnīgi izmantot nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanas devumu demokrātiskai pārvaldībai un cilvēktiesībām, nodrošinot, cik iespējams, plašu kopienu, grupu un indivīdu līdzdalību;
- c) veicināt miera nodrošināšanas potenciālu, kas piemīt saglabāšanas centieniem, kuros ietilpst starpkultūru dialogs un cieņa pret kultūras daudzveidību.